

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIEEENTEKIJÖIDEN JA YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

NRO 5/2024

Articles
in English
acatiimi.fi

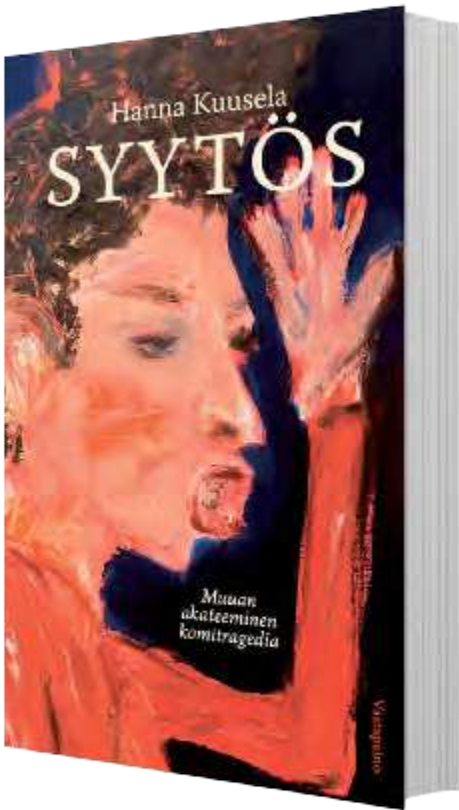
Vuoden tieteentekijä Sofia Laine

Nuoret mukaan
päätöksentekoon

TKI-lisärahoitus / Minne se suuntautuu? / **Essee** Kulttuuri, politiikka ja tutkimus
Tekoäly Tiedettä ilman ihmistä / **Kiperä kysymys** Miksi segregatio ei ole lieventynyt?

Vastapainettuja
kirjoja.

Hanna Kuusela Syytös – Muuan akateeminen tragikomedia

180 s.

Kirja kurjistuneesta työelämästä, hiipuvasta demokratiasta ja merkityksensä hukanneista yliopistoista - syytettyjen penkillä maan korkeimmin koulutetut ihmiset.

Emilia Karjula
ym. (toim.)
**Luovaa
kirjoittamista
tutkijoille**
176 s.

Opas, joka tukee tutkimusprosessia luovan kirjoittamisen menetelmiä hyödyntäen.

Didier Eribon
Paluu Reimsiin
203 s.

Kirja kertoo ranskalaisfilosofi Didier Eribonin ristiriitaisesta ja tunteikkaasta matkasta työväenluokkaiseen menneisyyteensä.

Marja Saarenheimo
Kuka minä olen?
191 s.

Millainen on minuuden ja muistin suhde?

Theodor W. Adorno
Minima Moralia
348 s.

Kokoelma teräviä aforismeja ja pikku esseitä elämästä modernissa yhteiskunnassa.

SANTTERI PALVIAINEN
puheenjohtaja, YLL

Paras edunvalvojasi olet sinä

Työehtosopimusneuvottelut ovat jälleen ovella. Liittojen tavoitteita hitsataan yhteen jäsenistön syötteiden pohjalta, ja järjestövalmiuskoneistoja öljytään jälleen neuvotteluja tukemaan. Neuvotteluista saadaan ennen pitkää valkoista savua, ja elämä asettuu taas uomiinsa. Liittojen luottamusmiehet ja työsuojelun edustajina toimivat ovat tukenasi pulmatilanteissa, mutta kuka oikeastaan on yliopistolaisen paras edunvalvoja?

Se olet sinä itse. Esihenkilö, kollega, liiton edustaja tai luottamusmies voi auttaa sinua vain rajallisesti, jos itse et toimi omien etujesi parhaaksi. Tärkeimmät työnantajalle palkkaa vastaan myytävät tuotteet ovat työaikasi ja asiantuntemuksesi. Vuotuisen 1 612 tunnin työajan täyttyminen on hankala seurattava, ja siksi kannustan ja jopa suorastaan rohkaisen sinua seuraamaan omaa työaikaasi, minkälaisiin tehtäviin sitä menee ja miten se vastaa työsuunnitelmaasi. Kaukana on se aika, kun puhuttiin ”opetusvelvollisuuksista” tai kateederilla vietetystä kronologisesta ajasta. Sen sijaan tarjolla on

sekalainen joukko tehtäviä, jotka eivät automaattisesti solahda mihinkään selkeään lokeeroon tai jotka eivät suoranaisesti edes heijastu työsuunnitelmassa. Työsuunnitelman laatiminen sekä sen tarkastelu tehtävien muuttuessa on opettajan ja tutkijan intresseissä, ja tässä valossa on tärkeää, että itse tiedät, mihin työaikasi käytät.

Asiantuntemus on myös keskeinen osa yliopistolaisen mukanaan tuomaa pakettia. Tämän seuraaminen on yhtä lailla olennaista kuin työajan. Asiantuntemuksen vastikkeellinen luovuttaminen ei ole kuitenkaan rajatonta, ja kaikki, mikä on työsuhteessa tehtyä, ei ole työnantajalle kuuluvaa. Siksi myös opetuksessa ja tutkimuksessa tekijänoikeuksista huolehtiminen on jokaisen yliopistolaisen intresseissä. Tässä myös jokainen on paitsi oman itsensä niin myös kollegansa edunvalvoja. Opetuksen ja tutkimuksen resurssien jakaminen tulisi aina perustua vapaaehtoisuuteen, eivätkä kollegiaalisuuteen vetoaminen tai historiallinen käytäntö voi olla perusteita vaatia asettamaan jotakin julkiseen käyttöön. ▲

**Tärkeimmät
työnantajalle
palkkaa vastaan
myytävät tuotteet
ovat työaikasi ja
asiantuntemuksesi.**

ARTIKKELIT

- 8 **Teema**
Lisää rahaa – keille jaetaan?
Mihin tutkimukseen ja kehitykseen osoitettu lisärahoitus kohdentuu?
- 20 **Essee**
Kulttuuri, politiikka ja tutkimus
Taideyliopiston kulttuurisen musiikintutkimuksen professori AV Villén pohtii kulttuurin käsitettä.
- 28 **Kiperä kysymys**
Miksi segregaatio ei ole lieventynyt korkeakouluissa?
- 32 **Henkilö**
Vuoden tieteenekijä
Sofia Laine
- 40 **Työhyvinvointi**
Olisiko hitaampi tiede kestävämpää?
Työyhteisön krooninen kiire
- 44 **Tiedettä (täysin) ilman ihmistä**
Korvaako teköäly ihmisen tekemän tutkimuksen?
- 48 **Yliopistojen työehtosopimus**
Neuvotteluja ja kompromisseja
- 54 **Kysy asiantuntijalta**
Epäasiallinen käytös tulee selvittää.

VAKIOT

- 3 **Pääkirjoitus**
Santeri Palviainen
- 6 **Oivallus**
Tiina Mahlamäki
- 7 **Keskustelua**
- 17 **Nyt**
Liittojen ajankohtaisia uutisia
- 26 **Kolumni**
Anu Wartiovaara
- 30 **Maailmalta**
- 38 **Fakta**
Työn vetovoimatekijät
- 52 **Inspiraatio**
- 56 **Yhteystiedot**

ARTICLES IN ENGLISH: ACATIIMI.FI

Editorial

Santeri Palviainen:

You are your own best trustee

Theme

Not enough additional funding for all

Column

Anu Wartiovaara

Person

Academic of the Year 2024 Sofia Laine

Science

(Completely) without people?

The upcoming collective bargaining agreement for universities

Negotiations and compromises

ARTIKLARNÄ PÅ SVENSKA: ACATIIMI.FI

Ledare

Santeri Palviainen:

Du är din egen bästa förvaltare

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIETEENKIJÖIDEN JA
YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

ILMESTYMISPÄIVÄ 5/2024

29.11.2024

27. VUOSIKERTA

painos 11 500 kpl

VERKKOVERSIO

acatiimi.fi

JULKAISIJAT

Professoriliitto ry, Tieteentekijät ry,
Yliopistojen opetusalan liitto YLL ry

PÄÄTOIMITTAJA

Eeva Ylitalo

eeva.ylitalo@otava.fi

TOIMITUS

Otavamedia Oy

TOIMITUSNEUVOSTO

Leena Kurkinen (Professoriliitto),
Hanna Lempinen (Tieteentekijät),
Siiri Hiidenvuori (Tieteentekijät),
Santeri Palviainen (YLL),
Juha Rouvinen (Professoriliitto) ja
Outi Ylitapio-Mäntylä (YLL)

KANSI

Sami Perttilä

PAINOPIIKKA

Punamusta

ISSN

1455-1608

ILMOITUKSET

Saarsalo Oy

Minna Alho

044 768 6009

minna.ahlo@saarsalo.fi

ILMOITUSHINNASTO

1/1 Takakansi 4-väri 1 110 €, 1/1 muut sivut

4-väri 950 €, 1/2 4-väri 740 €,

aukeama 4-väri 1 320 €

MEDIAKORTTI

acatiimi.fi/mediakortti

PALAUTE

palaute@acatiimi.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Ilmoita osoitteenmuutoksesta
omaan liittoon

Oivallus

Työtä ja leikkiä

Kaikki kirjoittaminen on luovaa ja vaatii mielikuvitusta, muistuttaa Tiina Mahlamäki.

”**M**oni kirjoittaja kärsii tyhjän paperin kammosta tai tieteellisen kirjoittamisen pelosta. Tekstin ääni voi löytyä, kun tutkimuksentekoon yhdistää luovan kirjoittamisen harjoituksia.

Hyvä harjoitus on vaikkapa sellainen, jossa tuotetaan sensuroimatonta tekstiä käsin tai koneella kymmenen minuuttia. Välillä ei pidä pysähtyä ajattelemaan, vaan antaa vain kirjoituksen tulla sitä korjailematta. Aluksi voi kirjoittaa ideatekstin, jossa tulee oivalluksia. Tästä teksti voi lähteä mihin suuntaan vaan.

Kirjoitimme **Emilia Karjulan** ja **Jaana Kourin** kanssa yhdessä kirjan, jonka tarkoituksena on houkutella tutkijoita yhdistämään luovan kirjoittamisen menetelmiä tutkimustyöhön. Harjoitukset sopivat erityisesti humanistisiin ja yhteiskuntatieteisiin, mutta miksei muillekin tieteen aloille. Tavoitteena on sisäisen kriitikon vaijennaminen, erilaisten kirjoitusten esteiden kiertäminen ja kirjoittamaan ryhtymisen helpottaminen. Kun ilo ja leikkisyys ovat mukana prosessissa, voi syntyä jotakin odottamatonta.

Tieteellisessä tekstissä on paljon muodollisia rajoituksia ja sääntöjä, joita on noudatettava. Luovasta kirjoittamisesta voi olla hyötyä esimerkiksi sisältöjen suunnitteluun tai yksittäisten lukujen ideointiin, vaikka lopullinen teksti olisikin sitten hiottu tieteelliseen formaattiin.” ▲

TIINA MAHLAMÄKI

dosentti, yliopistonlehtori, tietokirjailija.

Kirjoittanut kirjan: Luovaa kirjoittamista tutkijoille, yhdessä FT, **Emilia Karjulan** (kirjailija ja kirjoittamisen opettaja) ja dosentti **Jaana Kourin** (tutkija, kirjailija ja sanataideohjaaja) kanssa.

Keskustelua

Kommentti artikkeliin Liian kallis kampus?

ACATIIMISSA 4/2024 oli Terhi Hautamäen artikkeli *Liian kallis kampus?* Yllä mainittu artikkeli nosti esiin ajankohtaisia ja tärkeitä yliopiston tilojen käyttöön liittyviä asioita. Olisimme kuitenkin suoneet mielipiteitä muualtakin kuin Turun, Itä-Suomen, Vaasan ja Tampereen yliopistoista. Yksi mielestämme merkittävä seikka jäi kokonaan huomioimatta, ja toivottavasti siihen voidaan palata lehdessä myöhemmin.

Kun maamme yliopistoja perustettiin, nähtiin usein tarpeelliseksi käyttää tarvittavien yliopistorakennusten ja niitä ympäröivien viheralueiden suunnittelussa parhaita saatavilla olevaa asiantuntemusta. Siksi Rakennushallitus (1811–1995) järjesti eräiden kampusten suunnittelusta myös arkkitehtuurikilpailuja. Nuo kampukset edustavat eri vuosikymmenten parhaita suunnittelua ja toteutusta, mikä kertoo usein myös yhteiskuntamme murroksista, kuten koulutukseen ja tutkimukseen pohjautuvasta hyvinvointivaltion rakentamisesta. Siksi ne ovat sekä erityisen arvokkaita kulttuuri- ja luonnonympäristöjä että kulttuuriperintöä, joissa arkkitehtuuri, muotoilu ja maisemalliset arvot ovat globaalistikin arvioiden korkealaatuista.

On selvää, että arkkitehtonisesti tasokkaan suunnittelun, toteutuksen ja ylläpidon kustannukset ovat tavanomaista kalliimpia. Tätä kulttuuriperinnön näkökulmaa ei kuitenkaan ole otettu huomioon yliopistojen rahoituksessa. Juuri nyt kulttuuri- ja luonnonperinnön vaaliminen pitäisi nähdä myös kestävän kehityksen näkökulmasta ensiarvoisen tärkeänä. Emme voi jatkuvasti purkaa ja hävittää rakennuskantaamme sekä siihen liittyviä irtaimistoja ja hankkia tilalle aina vain uutta, viimeisimpien taloudellis-teknisten tilatrendien mukaisesti.

Kyse on monella tavalla myös hyvinvoinnista. Tänä päivänä on syytä muistaa, että kulttuuriperintö kaikinensa on myös yhteisöjen identiteettiin merkittävästi vaikuttava vahva ideologinen ja poliittinen tekijä, jonka tuhoutuminen vaikuttaisi pitkälle tulevaisuuteen.

Julkaisimme *Tahiti – taidehistoria tieteenä -verkkolehde*ssä 4/2015 aiheesta artikkelin *Yhtiöttäminen – valtion rakennetun kulttuuriperinnön haaksirikko?* Tapauskohteena oli Jyväskylän yliopisto. Artikkelin on avoimesti luettavissa: <https://tahiti.journal.fi/article/view/85593/44543>

JANNE VILKUNA, museologian professori, emeritus, Jyväskylän yliopisto
PIRJO VUORINEN, palvelupäällikkö, Jyväskylän yliopisto,
avoimen tiedon keskus, kulttuuri- ja luonnonperintöpalvelut

X Tieteentekijät
@Tieteentek lok. 29.
Tohtorintutkinnon mahdollisen ajallisen rajaamisen myötä vastuu kohdennettaisiin entistä enemmän väitöskirjatutkijalle ilman takeita siitä, että yliopisto, työnantaja ja rahoittaja takaavat riittävät edellytykset väitöskirjatutkimuksen edistämiseksi annetussa ajassa.

X Professoriliitto
#MeOlemmeYliopisto
@ProfLiitto marr. 6.
Jotta #tohtorikoulutus tukee jatkossakin tieteellistä huipputasaamista ja yhteiskunnallista hyvinvointia, yliopistoilla tulee olla vapaus tunnistaa omat kilpailuetunsa, rakentaa omat visionsa ja toteuttaa omat strategiansa, Johanna Moisander toteaa.
#tiede

X UNIFI @unifiry marr. 6.
Tutkijakoulutuksen kehittäminen on kaikkien yliopistojen yhteinen ponnistus, jolla tavoitellaan laadukasta ja vaikuttavaa tutkijakoulutusta, toteaa Unifin toiminnanjohtaja Heikki Holopainen

KESKUSTELUA-PALSTALLA

julkaistaan tiiviitä mielipiteitä ja kommentteja aiemmin julkaistuihin juttuihin. Lähetä kirjoituksesi päätoimittajalle osoitteeseen eeva.ylitalo@otava.fi Voit myös etukäteen tiedustella, onko lehdessä tilaa kirjoituksellesi. Toimitus editoi tekstejä.

Teema

IN ENGLISH
acatiimi.fi

Kilpailua rahoituksesta

Lisärahoitus tutkimukseen ja kehitykseen kanavoituu vahvasti Business Finlandin kautta ja yrityksille. Yliopistojen vapaan tutkimuksen rahoitus ei toistaiseksi kohene.

TERHI HAUTAMÄKI

SAMULI SIIRALA

Käänteentekevä. Historiallinen. Poikkeuksellinen.

Näillä sanoilla parlamentaarinen TKI-työryhmä ja sen puheenjohtaja, kansanedustaja **Matias Mäkynen** kuvasivat päätöstä vuonna 2021.

Kaikki eduskuntapuolueet olivat kerrankin samaa mieltä. Ne sitoutuivat kasvattamaan tutkimus- ja kehittämisrahoitusta pitkäjänteisesti, yli hallituskausien. Päätös antoi toivoa tiedeyhteisölle: tutkimusta selvästi arvostetaan, jospa nyt rahoituskin saadaan kuntoon.

Sanna Marinin hallituksen perustama työryhmä esitti rahoituslakia, jolla Suomi nostaa tutkimus- ja kehitysrahoituksen neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Lisärahoituksesta valtiolta tulisi kolmasosa, ja yksityinen sektori panostaisi kaksi kolmasosaa.

Rahoituslaki tuli voimaan Marinin kaudella, mutta lisärahoituksen kohdennus jäi **Petteri Orpon** hallituskaudelle. Monivuotinen suunnitelma julkaistiin kesäkuussa.

VUOSITTAIN 280 MILJOONAA LISÄÄ

Tätä vuotta koskevassa, syksyllä 2023 annetussa talousarvioesityksessä valtio rahoittaa tutkimusta ja kehittämistä 2,6 miljardilla eurolla. Rahaa tulee noin 280 miljoonaa euroa lisää verrattuna edelliseen vuoteen. Valtionrahoituksen on määrä kasvaa joka vuosi noin 280 miljoonalla eurolla vuoteen 2030 asti.

Valtion rahoitus on sidottu rahoituslaissa yksityisen rahoituksen kasvuun samassa suhteessa. Jos yksityinen rahoitus jää tavoitteesta jälkeen, valtio voi pienentää rahoitustaan tai suunnata sitä uudelleen tavalla, jonka arvioidaan lisäävän yksityistä rahoitusta.

Summa koostuu pysyvistä ja määräaikaista lisärahoista. Osa päätöksistä on tehty jo

aiemmin, osa tuli kevään budjettiesityksen yhteydessä, osa on monivuotisesta julkisen talouden suunnitelmasta ja osasta päätetään vasta myöhemmin.

Oheisissa taulukoissa (s. 14) näkyvät kevään budjettiesityksen ja julkisen talouden suunnitelman lisäykset. Selvästi eniten lisärahoitusta kulkee Business Finlandin kautta, ja määrä vain kasvaa vuosi vuodelta. Osa kohdennetaan Suomen Akatemian kautta ja EU-hankkeiden kansallisena vastinrahoituksena.

Lisärahoitusta on suunnattu myös muun muassa tohtorikoulutuspilottiin. Määräaikaista rahoitusta tulee uuden supertietokoneen hankintaan ja tutkimuslaitosten post doc -ohjelmaan.

KORVAMERKITTÄÄ RAHOITUSTA

Yliopistojen tutkimuksen perusrahoitukseen ei toistaiseksi tule lisää. Iso osa lisärahoituksesta on sellaista, josta kilpailevat monet tahot.

Suomen Akatemian pääjohtaja **Paula Eerola** on tyytyväinen päälinjauksiin. Hän on ollut mukana työryhmässä ja on pääministerin vetämän tutkimus- ja innovaationeuvoston pysyvä asiantuntija. Eerolan mukaan kilpailu rahoituksesta on hyväksi tieteelle.

”Vertaisarviointiin perustuva menetelmä on kansainvälisesti koeteltu ja tutkitusti kohottaa tutkimuksen laatua”, Eerola sanoo.

Suomen Akatemia olisi kuitenkin toivonut enemmän painotusta korkealaatuiseseen, uutta tietoa tuottavaan tutkimukseen, jolloin vaikutukset olisivat pidempiaikaisia ja auttaisivat uudistamaan yhteiskuntaa.

”Painotukset ovat nyt lyhyen aikavälin vaikutuksissa.”

Eerola huomauttaa, että Business Finland saa lisärahoitusta isona kokonaisuutena, mutta Suomen Akatemian rahoitusta on eri tavoin korvamerkitty. Akatemialle kohdistettiin jo viime vuonna lisää rahaa lippulaivoihin ja

Teema

Pienemmät, rajatut haut myös työllistävät Akatemiaa suhteessa enemmän.

infrastruktuureihin sekä *proof of concepteihin* eli tutkimuksen soveltamiseen ja esikaupallistamiseen.

Ensi vuonna Akatemialle tulee lisärahoitusta vapaaseen tutkimushankerahoitukseen sekä moniin teemoihin: kliiniseen tutkimukseen, hyvinvointialueiden T&K-toimintaan, biotalouteen ja temaattisiin tutkimusinfrastruktuureihin.

”Kaikki raha menee hyviin kohteisiin, ja olemme näitä itse nostaneet esiin. Osa on kuitenkin aika pieniä kokonaisuuksia. Siellä on vähän liikaa korvamerkkejä, jotka sitovat toimintaamme. Vaikuttavampaa ja tutkijoiden

kannalta mielekkäämpää olisi, jos rahoitus olisi isompina kokonaisuuksina”, Eerola sanoo.

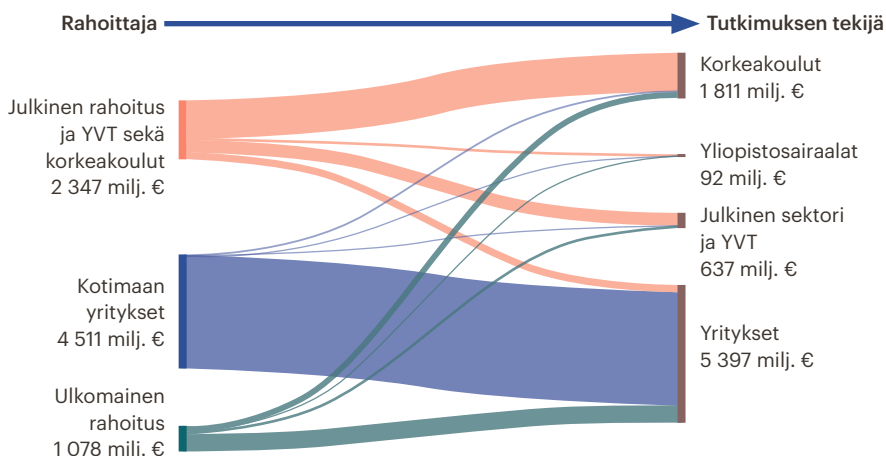
Pienemmät, rajatut haut myös työllistävät Akatemiaa suhteessa enemmän. Samalla kun vastuut kasvavat, henkilöstö vähenee valtion tuottavuusohjelman vuoksi.

VAPAA TIEDE SAA MURUSIA

Syöpäbiologian professori **Jukka Westermarck** Turun yliopistosta suhtautuu Suomen tiedepolitiikkaan kriittisesti. Monivuotinen TKI-suunnitelma ei saa häneltä kehuja.

”Marinin hallituksen aikana tehtiin vallankumouksellista tiedepolitiikkaa sitoutumalla

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitusvirrat Suomessa vuonna 2022

Lähde: Tilastokeskus, Tutkimus- ja kehittämistoiminta

**Tiede uudistuu, kun
vapaaseen tutkimukseen
on riittävästi rahoitusta
ja urapolut toimivat.**

Teema

parlamentaarisesti lisärahoitukseen. Orpon hallituksen tärkeänä tehtävänä on käyttää raha viisaasti. Valitettavasti tähän mennessä ei ole näyttänyt siltä”, hän sanoo.

Lisäraha suuntautuu vahvasti yrityspuolelle sekä ennalta määriteltyihin ohjelmiin. Yliopistot eivät saa euroakaan vapaaseen tutkimukseen. Vuonna 2027 Business Finlandin rahoitus ylittää jo kaikkien yliopistojen yhteenlasketun tutkimus- ja kehittämisrahoituksen.

Nyt valtion T&K-rahoitus yliopistoille on reilut 799 miljoonaa euroa, ja Business Finland myöntää noin 566 miljoonaa euroa. Valtiovarainministeriön arvion mukaan vuonna 2028 Business Finland myöntää yli 900 miljoonaa euroa, kun valtionrahoitus yliopistoille tutkimukseen ja kehittämiseen on noin 800 miljoonaa euroa.

”Tilanne on absurdi. Nyt jo kuulee, että Business Finlandilla on niin paljon rahaa, että se ei tiedä, mitä sillä tehdä. Korkeatasoisia hankkeita ei ole riittävästi.”

Westermarck näkee, että yritysten tutkimus- ja kehittämistyö tarvitsee tukea. Hän on itsekin perustanut startupin tutkimuksensa pohjalta ja hakenut Business Finlandilta rahaa.

”Suhteen pitäisi kuitenkin olla järkevä. Jotta on sovellettavaa, pitää olla ensin tiedettä. Yrityspuolella voi olla kertynyttä vajuusta, johon lisärahoitus tuo apua. Mutta kun jano on täytetty, pitäisi ryhtyä vahvasti tukemaan perustutkimusta.”

”SUURUUDEN ILLUUSIO”

Westermarck kuuluu Turun yliopistossa immuniteettia tutkivaan lippulaivaan. Hän on kuitenkin sitä mieltä, että Suomen Akatemialle lisättyä hankerahoitusta ei tulisi sitoa vain lippulaivoihin ja ohjelmiin. Hänen mielestään yl-

häältä ohjaaminen ei auta uudistamaan tiedettä. Hän moittii opetus- ja kulttuuriministeriötä ”suuruuden illuusiosta”.

”Lippulaivat ja konsortiot kuulostavat hyvältä. Niissä voidaan kyllä tehdä tiettyjä asioita paremmin kuin yksittäisissä tutkimusryhmissä. Tiede kuitenkin uudistuu tutkijoiden uusien ajatusten kautta, kun tutkimusryhmät saavat rauhassa tehdä riskitutkimusta ja kokeilla asioita, joita kukaan ei ole ennalta määrittänyt.”

Tutkimuksen painopisteiden tulisi syntyä tiedelähtöisesti. Tiede uudistuu, kun vapaaseen tutkimukseen on riittävästi rahoitusta ja urapolut toimivat: nuoret tutkijat voivat edetä urallaan, käydä ulkomailla, tuoda mukanaan uusia ideoita ja perustaa uusia tutkimuslinjoja. Westermarckin mukaan uria vaikeuttaa se, että akatemiutkijan kausi lyheni neljään vuoteen, tohtoritutkinto kutistettiin pilotissa kolmeen eikä postdoc-vaiheen tueksi ole tehty tarvittavia uudistuksia.

”Kun nyt on päätetty laittaa näin paljon rahaa TKI-toimintaan, olisi mahdollisuus vahvistaa koko ketjua. Ei hukata ainutlaatuisia ikkunaa”, hän toivoo.

HYÖTY LEVIÄÄ YHTEISKUNTAAN

Business Finland on tyytyväinen lisärahoitukseen ja sen painotuksiin. Uusi pääjohtaja **Lassi Noponen** sanoo, että neljän prosentin tavoitteessa on keskeistä veronmaksajien rahojen vivuttaminen yrityspuolen investointien avulla. Tavoite vaatii yritysten ja tutkimusmaailman yhteistyötä.

”En näe tätä yliopistojen ja yritysten kilpailuna resursseista. Molemmat ovat tärkeitä, ja mielestäni ollaan aika tasapainoisella tiellä”, Noponen sanoo.

Teema

”Samalla meidän tulee varmistua siitä, että yhteistyö on aitoa eikä sitä ole koottu vain rahoituksen saamiseksi. En epäile, että näin usein olisi. Mutta mitä aidompaa yhteistyö on, sitä enemmän hyödyt leviävät yhteiskuntaan.”

Noposen mukaan Business Finland kykenee kanavoimaan lisärahan vaikuttavasti. Ylimääräistä haastetta tulee siitä, että Business Finlandin omia toimintamenoja ollaan saamaan aikaan supistamassa merkittävästi.

Noponen näkee, että strategiset valinnat tutkimus- ja kehittämisrahoituksessa ovat pienelle maalle pakollisia. Hän uskoo, että siellä missä on jo ennestään osaamista, sieltä todennäköisesti syntyy myös tulevia läpimurtoja.

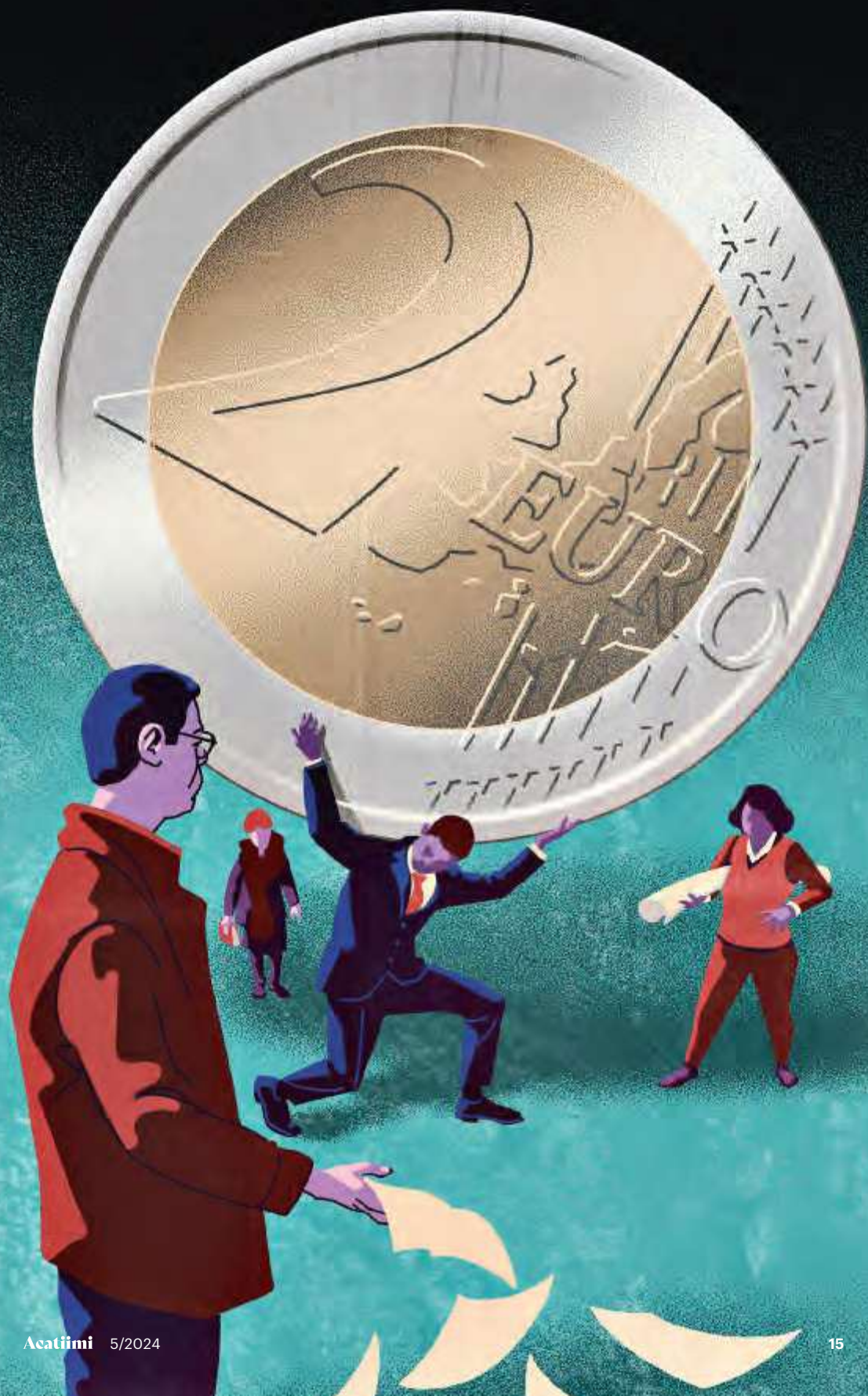
”En ole huolissani, että painotukset rajaisivat osaamista. Osaavien ihmisten kapasiteetti leviää ajan kanssa ympäri yhteiskuntaa, kun ihmiset vaihtavat työpaikkaa ja yritykset toimivat kumppaneina ja verkostoina. Syksyi-

TKI-lisärahoitus budjettiesityksessä ja julkisen talouden suunnitelmassa

Miljoonaa euroa	2024	2025	2026	2027
Pysyvät rahoituksen korotukset				
Business Finlandin T&K-toiminnan tukemisen valtuus	92	92	92	92
Business Finlandin T&K-toiminnan lainavaltuus	10	10	10	10
EU-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus korkeakouluille ja valtion tutkimuslaitoksille	35	35	35	35
Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus	55	45	45	45
Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen	5	5	5	5

Miljoonaa euroa	2024	2025	2026	2027
Pysyvät rahoituksen korotukset				
Business Finland, avustukset yrityksille	45	130	230	230
Business Finland, avustukset tutkimukseen	40	70	130	130
Suomen Akatemia, tutkimushankerahoituksen kasvattaminen	15	15	45	45
Suomen Akatemia, temaattiset tutkimusinfrastruktuurihaut	15	15	15	15
Suomen Akatemia, yhteiskäyttöiset tutkimusinfrastruktuurit (ml. testausalustat)	-	20	50	50
EU-vastinrahoitus korkeakouluille ja tutkimusorganisaatioille	15	20	25	25
Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen	5	5	5	5
Biotalouden T&K-toiminnan tukeminen	4	4	4	4
Määräaikainen rahoitus				
EuroHPC LUMI:n korvaaminen uudella supertietokoneella (2025–2028, yhteensä 250 milj. eur)	50	75	75	50
Tutkimuslaitosten post doc -ohjelma (2025–2028, yhteensä 40 milj. eur)	4,9	13,3	13,3	8,4
Yhteensä	194	367	592	562

”Meidän tulee varmistua siitä, että yhteistyö on aitoa eikä sitä ole koottu vain rahoituksen saamiseksi.”

senä vertauskuvana: tehtävämme on kasvattaa rihmastoa, josta syntyy hyviä sienii eri puolille yhteiskuntaa.”

Kun Business Finland saa nyt niin paljon rahaa, riittääkö sille käyttökohteita? Onko yrityksissä tarpeeksi tutkimuspohjaa ja innovaatioita?

Noposen mukaan sen näyttää aika. Yrityksissä on potentiaalia tutkimukseen ja kehittämiseen, mutta niitä täytyy aktivoida, jotta saadaan enemmän ja parempia hankkeita. Tätä Business Finland tekee koko ajan.

”Juuri eilen kokosimme *Flexible Energy Systems* -ohjelmassa auditorioomme parisataa ihmistä yrityksistä ja tutkimuslaitoksista. Ehkä he inspiroituvat hakemaan rahoitusta.”

OSAAJIEN KOULUTUS TÄRKEIN KOHDE

Aalto-yliopiston professori **Otto Toivanen** tutkii innovaatiopolitiikkaa taloustieteilijänä. Hänestä on hienoa, että valtiovalta panostaa tutkimukseen ja kehitykseen, mutta toteutuksessa olisi parantamisen varaa.

Innovaatiot syntyvät ihmisistä. Jos osaajapulan vallitessa lisätään nopeasti yritysten rahoitusta, lisärahoitus valuu helposti kovempiin palkkoihin, mutta innovaatioiden määrä ei välttämättä kasva. Olisi tärkeää panostaa korkeakoulutukseen ja perustutkimukseen ja sen jälkeen ryhtyä rahoittamaan enemmän yksityistä sektoria.

”Nyt lähdetty tekemään jälkimmäistä isosti ja edellistä pienesti. T&K-toiminta perustuu siihen, että meillä on siihen kykeneviä ihmisiä.

Heitä tulee korkeakouluista, eivätkä suinkaan kaikki valmistuvat sovellu siihen. Tarjonta on rajattua.”

Tohtoripilotti on Toivasen mukaan hyvä asia, mutta sopivia väitöskirjatutkijoitakaan ei ole liiaksi. Tärkeää on rahoittaa riittävästi kandi- ja maisterikoulutusta ja saada houkutelua lahjakkaita ihmisiä jatko-opintoihin. Keskeinen resurssi lahjakkaiden ihmisten kouluttamiseen tohtoriksi ovat heitä ohjaava yliopistohenkilöstö.

”Tohtoripilotissa on suunnitteluvirhe, joka perustuu ajatukseen, että meillä olisi kauheasti ylimääräistä kapasiteettia tohtorikoulutukseen ja ohjaukseen kykeneviä ihmisiä, jotka vain odottavat, että tulisipa opiskelijoita lisää.”

Toivanen vetää *Helsinki Graduate School of Economicsia*, johon on kuudessa vuodessa palkattu 20 professoria. Ensin on kasvatettu ohjaukseen kykenevän porukan kokoa, jotta voidaan kasvattaa tohtorikoulutusta.

Hyvä innovaatiopolitiikka koostuu monista asioista: järkevästä aineettomista oikeuksista ja toimivasta kilpailupolitiikasta, ajantasaisesta konkurssilainsäädännöstä ja maahanmuuttopolitiikasta – sekä laadukkaasta koulutuksesta ja perustutkimuksesta.

”Innovaatiopolitiikka ei ole vain sitä, että jaetaan rahaa yritysten T&K-toimintaan. Se on tärkeä osa innovaatiopolitiikkaa, mutta jos mokataan yliopisto- ja koulutusjärjestelmä, ei parhaistakaan tuista ole hirveästi iloa.” ▲

Kuka lisärahoituksesta päättää?

SUUNNITELUA JOHTAA pääministerin puheenjohtama tutkimus- ja innovaationeuvosto TIN. Siinä on ministerijäsenien lisäksi asiantuntijoita valtionhallinnosta, korkeakouluista, elinkeinoelämästä ja rahoittajaorganisaatioista.

Suunnitelman laati työryhmä, jonka laajassa kokoonpanossa oli 23 jäsentä. Työryhmässä oli eri ministeriöiden lisäksi edus-

tus Business Finlandista, Suomen Akatemiasta, rehtorineuvostoista Arenesta ja Unifista, tutkimuslaitosten yhteenliittymästä Tulenetista, Elinkeinoelämän keskusliitosta, Teknologiateollisuus ry:stä ja Suomen yrittäjistä.

Suunnitelmasta järjestettiin lausuntokierros alkuvuonna 2024. Monivuotinen suunnitelma julkaistiin kesäkuussa.

Tieteentekijöille valittiin uusi hallitus

TIETEENKIJÖIDEN liittokokous kokoontui 9. marraskuuta päättämään liiton seuraavan vuoden toiminnasta ja taloudesta. Liittokokous valitsi puheenjohtajaksi **Antti Pajalan** ja varapuheenjohtajistoon **Tommi Kokkosen** ja **Paula Silvénin** kaudelle 2025–2026. Henkilövalintojen lisäksi liittokokous hyväksyi ensi vuoden toimintasuunnitelman ja talousarvion sekä päätti vuoden 2025 jäsenmaksuista ja niiden kantotavasta. Tämän lisäksi liittokokous hyväksyi useita muutoksia liiton sääntöihin. Jatkossa liiton hallituksen kausi on yhden vuoden sijaan kaksi kalenterivuotta.

Kuvassa alkaen vasemmalta: Paula Silvén, Antti Pajala ja Tommi Kokkonen.

Korkeakoulupäivä Educassa Perjantai 25.1.2025, Helsingin messukeskus

Tule kuulemaan, keskustelemaan ja syventymään mm. näihin aiheisiin:

- klo 10.30–11.30** Oppimisen, tekoälyn ja korkeakoulu-pedagogiikan tulevaisuus
- klo 12–14.15** Korkeakoulujen eurooppalaiset ja kansainväliset verkostot (englanniksi)
- klo 15–16.50** Korkeakouluysteijön hyvinvointi

Katso ohjelmaosuuksien tarkemmat tiedot Educa-messujen sivuilta:
→ educa.messukeskus.com

Tervetuloa!

Akateeminen vapaus on uhattuna

POHJOISMAAT ovat vuosikymmenien ajan tarjonneet kansainvälisesti mallin siitä, miten akateemisia instituutioita voidaan suojata epäasiallista poliittista, kaupallista ja ideologista vaikututusta vastaan. Yliopistomme ovat olleet vapaan ja itsenäisen ajattelun linnakkeita, joissa tutkimusta ja koulutusta on voitu kehittää turvassa. Akateeminen vapaus on edistänyt teknologisia läpimurtoja ja yhteiskunnallisia innovaatioita, korkeaa elämänlaatua ja pohjoismaisten demokratioiden poikkeuksellisen vahvaa asemaa.

Akateemiseen vapauteen kohdistuu Pohjoismaissa yhä enemmän paineita. Kasvanut riippuvuus epävarmasta ulkopuolisesta rahoituksesta on heikentänyt tutkijoiden itsenäisyyttä. Poliittinen ohjaus ja tutkimukseen puuttuminen on vaikuttanut tutkimuslinjauksiin. Määräaikaisten työ sopimusten käyttö on lisännyt tutkijoiden haavoittuvuutta ja heikentänyt heidän mahdollisuuksiaan käsitellä innovatiivisia tai kiistanalaisia aiheita. Lisäksi yliopistojen demokraattisen päätöksenteon perinne on heikentynyt. Trendinä on päätöksenteon keskittyminen ylimpään johtoon. Ehkä huolestuttavinta on kuitenkin tutkijoihin, erityisesti arkaluonteisten tai kiistanalaisten aiheiden parissa työskenteleviin,

kohdistuvan häirinnän ja uhkailun lisääntyminen. Sananvapauden vaijentaminen ei kohdistu vain yksittäisiin tutkijoihin vaan heikentää yhteiskunnan demokraattista perustaa.

Jos akateemisen vapauden kärkiin kuuluva alueemme alkaa horjua, millaisen viestin se lähettää muille maille? Jos akateeminen vapaus heikkenee Pohjoismaissa, heijastusvaikutuksia voi olla myös rajojemme ulkopuolella.

Olemme käännekohtassa. Pohjoismaiset yliopistosektorin liitot vaativat yhdessä välittömiä toimia. Poliitikkojemme on puolustettava akateemisen vapauden peruseriaatteita ja suojeltava yliopistojen autonomiaa. Toimiin on ryhdyttävä, jotta jatkosakin kuuluisimme vapaan tutkimuksen ja opetuksen kansainväliseen kärkeen.

Kirjoittajat: **Guro Elisabeth Lind**, johtaja, Forskerforbundet, Norja, **Sanna Wolk**, puheenjohtaja, Sveriges universitetslärare och forskare (SULF), Ruotsi, **Brian Arly Jacobsen**, puheenjohtaja, DM Universitet, Tanska, **Sigrún Ólafsdóttir**, puheenjohtaja, Félag prófessora við ríkisháskóla, Islanti, **Petri Mäntysaari**, varapuheenjohtaja, Professoriliitto.

► Matrikelityöryhmän jäsenet vasemmalta oikealle: järjestöpäällikkö Raija Pyykkö, puheenjohtaja, professori Laura Kolbe, projektityöntekijä Merja Laaksamo sekä professorit Anne Juppo (HY) ja Johanna Kujala (TAU). Professori Petri Lehenkari (OY) puuttuu kuvasta.

Uusi Professorimatrikkeli heijastelee yhteiskunnan muutosta

PROFESSORILIITTO on julkaissut Professorimatrikkelin, joka sisältää professorikunnan tietoja Turun akatemian perustamisvuodesta 1640 vuoteen 2024. Mukana on 9 200 professoria tai professorin urapolulla olevaa henkilöä, jotka työskentelevät tai ovat työskennelleet suomalaisessa yliopistossa tai tutkimuslaitoksessa.

”Suomalainen professori on palvellut tutkimuksillaan ympäröivää yhteiskuntaa eli hän edistää yhteistä hyvää. Jo 1600-luvulla tunnettiin käsite ’toimielias professori’. Tänäpäin monet professorit näkyvät julkisuudessa vaikuttajina ja puhujina, yrittäjinä ja järjestöaktiiveina. Professorit ovat edelleen haluttuja asiantuntijoita mediassa”, matrikelityöryhmän puheenjohtaja, professori **Laura Kolbe** korostaa.

Painetun kirjan lisäksi Professoriliitto ylläpitää digitaalista matrikkelia, jota voivat selata liiton jäsenet sekä tietonsa sinne antaneet.

► Professoriliiton valtuuston 2025–2026 puheenjohtaja ja Jukka Pellinen ja varapuheenjohtaja Anne Juppo.

Professoriliiton varsinainen kokous valitsi uuden valtuuston

PROFESSORILIITON

varsinainen kokous pidettiin Helsingissä 11.10.2024 – liiton 55-vuotissyntymäpäivänä. Kokouksen yhteydessä Aalto-yliopiston professori **Vili Lehdonvirta** kertoi datakeskusten globaalista poliittisesta maantieteestä. Kokouksessa valittiin liiton valtuusto vuosille 2025–2026. Valtuuston puheenjohtajaksi valittiin **Jukka Pellinen** Jyväskylän yliopistosta ja varapuheenjohtajaksi **Anne Juppo** Helsingin yliopistosta.

Kulttuuri, politiikka ja tutkimus

Kulttuuri on kaikesta päätellen kriisissä.

Osalle päättäjistä se edustaa elitististä luksusta, kun taas kyseinen oletettu eliitti vaatii lisää julkisia varoja toimintansa tueksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä työstetään hallituskaudet ylittävää, vuoteen 2040 ulottuvaa kulttuuripoliittista selontekoa, kirjoittaa AV Villén.

AV VILLÉN

AV VILLÉN

Asetelmaa – ja tulevaa – tuskin helpottaa, että mainitulle osalle päättäjistä kulttuurinen moninaisuus on kirous sekín. Tilanetta voi mutkistaa vielä kysymällä, onko selonteon ”kulttuuri” sama kuin kulttuuritieteiden ja kulttuurintutkimuksen ”kulttuuri”?

Selontekoa on ministeriön mukaan valmisteltu ”laajapohjaisessa vuorovaikutuksessa alan toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.” Täten kulttuuri määritetty toimialaksi. Tämä käy ilmi myös selontekoa valmistelleen työryhmän kokoonpanosta: sen jäsenistä puolet edusti valtiota ja neljännes taidealaa, mukaan lukien Aalto- ja Taideyliopisto. Mukana oli lisäksi kolme säätiötä, kuntaliitto ja yksi kulttuuripoliittikan tutkimuskeskuksen Cuporen tutkija.

Kulttuurintutkijan huomio kiinnittyy väärjäämättä siihen, että työryhmässä humanistis-yhteiskuntatieteellinen ja eritoten antropologian sekä perinteen- ja kulttuurintutkimuksen asiantuntemus on sivuutettu. Selontekoluonnoksen lähteistä ei löydy juurikaan tieteellisiä julkaisuja eikä edes kulttuuripoliittikan tutkimuksen perusteoksia.

Selonteon ”kulttuuri” ei siis ole sama kuin kulttuuritieteiden ja kulttuurintutkimuksen ”kulttuuri.”

KULTTUURIN MUTKAT JA OSASTOT

Kulttuurintutkijoilla on tapana toistella **Raymond Williamsin** toteamusta kulttuurista yhtenä englannin kielen mutkikkaimmista sanoista. Sama pätee kohtuullisella varmuudella suomen kieleen: lehtien kulttuurisivuilla kirjoitetaan etupäässä vakiintuneista taiteenlajeista, kun taas vaikkapa veneilykulttuurin vaaroista varoitellaan paikallisuutisissa ja muiden kulttuurien kummallisuuksista ulkomaille varatussa osiossa. Tiedepalstoilla kulttuurit kehittyvät tyyppillisesti petrimaljoissa.

Kulttuurin voi ymmärtää ainakin viidellä eri tavalla. Luonnontieteilijöille ja eliitille kysymys on viljelystä, bakteerien ja hengen homehtuneisuuden eri muodoissa. Antropologit korostavat elämäntapoja, sosiologit yhteiskunnallisia normeja ja monet humanistit taidetta.

Kulttuurin voi ymmärtää ainakin viidellä eri tavalla.

Kulttuuri on kriisissä vain niille, jotka ymmärtävät sen ahtaasti toimialana.

Kulttuurintutkijalle kulttuuri tarkoittaa pelkistetyimmillään merkitysten muodostumista ja siihen liittyviä valtasuhteita. Tällöin kulttuuri ei ole yhteisöjä tai toimintoja rajaava tai selittävä käsite, vaan kysymys: mitä merkityksiä ”kulttuurille” kulloinkin annetaan, miksi ja millaisin seurauksin? Kulttuurintutkijat toisin sanoen tutkivat kulttuuria kirjaimellisimmillaan.

Sanan moniselitteisyys on tuskin yllätys monellekaan, mutta silti kulttuurista puhutaan ja kirjoitetaan ikään kuin se olisi kaikille itsestään selvää. Asiyhteys eli esimerkiksi päivälehden osasto-otsikko voi hälventää sekaan nusta paljonkin, mutta hämmästelipä eräskin vihkipappi kerran yhdessä ja samassa lauseessa, miten kulttuurintutkija voi tutkia populaarikulttuuria. Vastaavasti harkitsen vakavasti teettäväni opiskelijoilla analyysiharjoituksen siitä, kuinka monta erilaista kulttuurikäsitystä esimerkiksi Taideyliopiston rehtorin tai Kirjailijaliiton puheenjohtajan kulttuuripoliittisista kannanotoista hahmottuu.

AHDAS JA LUOVA YRITYS

Moniselitteiset sanat taipuvat moniin eri tarkoituksiin ja sellaisina politisoituvat toden totta ketterästi. Kulttuurin ja politiikan yh-

teydet ilmenevät selvimmillään poliittisten puolueiden usein vaalien edellä julkaisemissa kulttuuriohjelmissa sekä ennen muuta opetus- ja kulttuuriministeriön toiminnassa. Yksi ministeriön vastuualueista on nimeltään kulttuuri, keskeisenä sisältönään kulttuuripoliittikan linjaukset ja kehittäminen. Harvaa yllättäneekään, että kulloisetkin linjaukset ja kehittämisideat ovat samankaltaisia kuin vaaleissa menestyneiden puolueiden ohjelmajulistukset.

Kulttuuri on kriisissä juuri nyt niin kutsuttujen kulttuurileikkausten takia. Julkista keskustelua leimaakin omalaatuinen jännite eri hallinnonalojen välillä: valtionvarainministeriössä terotetaan saksia, opetus- ja kulttuuriministeriössä pyritään kasvattamaan ansaintaa ”alusta- ja tekijänoikeustaloudessa”, ja pääministerin mukaan kaikki on linjassa keskenään. Viimeisin pitää paikkansa toki sikäli kun tämänkertaisenkin oikeistopopulistisen hallituksen tavoitteena on tehdä kaikista ja varsinkin taiteilijoista yrittäjiä eli sysätä sosiaaliturva yksilön itsensä harteille. Mainittu jännite ei olekaan uusi, ja kulttuurileikkaukset nousevat lehtiotsikoihin sitä mukaa kuin hallitukset vuorollaan pettävät vaalilupauksensa valtion lisämenoarvion muodossa.

Kulttuuri on kriisissä vain niille, jotka ymmärtävät sen ahtaasti toimialana. Valmisteilla olevassa kulttuuripoliittisessa selonteossa ei siis suinkaan ole kysymys kokonaisvaltaisesta kulttuurisesta osallisuudesta ja jatkuvuudesta, vaan ennen muuta taide- ja muiden luovien alojen taloudellisista toimintaedellytyksistä. Jo työryhmän kokoonpano kielii asetelmasta, jossa taiteilijat sekä taidekoulujen rehtorit varvioivat omia etujaan.

MUUTOS, ARVOT JA SAASTA

Ahdas taide- ja toimialakeskeinen kulttuurikäsitys ei auta sen enempää taiteilijoita kuin kulttuurintutkijoitakaan. Edelliset ajautuvat kiistelyyn taiteilijan määrittelystä ja jälkimmäiset huomaavat asiantuntemuksensa arvostuksen häviävän entisestään. Digiekonomisteilla on aihetta hykertelyyn: alan ”tutkimus” ja samalla taiteilijan määrittely hoituu taloudellisin mittarein.

Mutta eipä käsitteellinen ahdasmielisyys auta muitakaan, saati yhteiskunnallista vakautta eli muodikkaammin ilmaistuna kestävyyttä ja toimintakykyisyyttä. Olenainen osa vakautta ja kestävyyttä on se, että muutoksen vääjäämättömyys hyväksytään. Jos vaa’an ruuvaa paikoilleen tasapainon takia, rakenne sortuu lopulta. Jo itse ”kulttuuri” on osoitus tästä, ja sikäli kun se ei enää pitkään aikaan ole ollut pelkästään taiteen synonyymi, taidekeskeinen kulttuuripoliittikka on sanalla sanoen taantumuksellista. Käsitteelliset muutokset – eli mihin kulttuuri kulloinkin viittaa – ovat kuitenkin aina myös ideologisia, poliittisia ja käytännöllisiä: käsitteillä on yhteytensä arvoihin, valtasuhteisiin ja toimintaan tarvittaviin voimavaroihin.

Historiantutkijat saattaisivatkin huomauttaa siitä, että Suomen suuriruhtinaskunnan hallituskonseljin tai Keisarillisen Suomen senaatin talousosaston kirkollistoimituskunnan tuottamat kulttuuripoliittiset asiakirjat eroavat niin nimikkeiltään kuin sisällöltään suhteellisen selvästi itsenäisyyden ajan kirkollis- ja opetusasiainministeriön sekä nykyisen opetus- ja kulttuuriministeriön vastaavista. Näin muotoiltu ministeriöhistoriikki osoittaa, miten aiemmin keskeiset uskonnolliset (eli evankelisluterilaiset) arvot ovat korvautuneet kulttuurisilla – tai pikemminkin taloudellisilla. Katteeton usko tulevaisuuteen kyllä pysyy, mutta sitä ei enää rakenneta aneilla tai armolla vaan aineettomilla oikeuksilla.

Oire samasta on se, miten selonteossa kulttuurialaa hahmotellaan ”uutena perusteollisuutena.” Kulttuurintutkijoille ajatus tuskin olisi uusi, kuten ei myöskään hahmottelun historiattomuus. Kiusaus huomauttaa kulttuuri-teollisuutta koskevasta käsitteellisestä muutoksesta voi toisin sanoen olla suuri: siinä missä kulttuuriteoreetikot Theodor Adorno ja Max Horkheimer esittelivät termin 1940-luvulla massatuotannon ja -kulutuksen salakavaluutta huokuvana oksymoronina, 2000-luvulle tullessa se oli omaksuttu lähes neutraalina luovien toimialojen synonyymina ja ennen muuta tulevaisuuden tulovirtojen lähteenä.

Silti mikäli ministeriön verkkosivuilta etsii mainintoja kulttuuriteollisuudesta, osumia on vain tusinan verran. Kulttuurialaa hakiessa osumia on viisikymmenkertaisesti. Eli ehkäpä teollisuudella on edelleen omat enemmän tai vähemmän saastaiset miellelyhtymänsä, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet selontekotyöryhmältä huomioimatta.

TAITEEN RAKENTEET JA EHDOT

Suoraviivainen ratkaisu olisi puhua ja kirjoittaa asioista niiden täsmällisillä nimillä ja määreillä monimielisten ilmausten tai itsetyytyväisen innovaatiouusiokielen sijaan. Kulttuuripoliittinen selonteko on toisin sanoen ammattiteilijöiden taloudellisia toimintaedellytyksiä koskeva linjaus.

Kun kulttuuri rajataan taiteeksi ja toimialaksi, rakenteellinen syrjintä lisääntyy. Esimerkiksi Taideyliopiston Sibelius-Akatemiasa ei edelleenkään voi opiskella pääaineena populaarimusiikkia, erotuksena jazziin ja kansanmusiikkiin. Rakenteet luovat omahyväisiä genresiiloja ja kulttuurisia hierarkioita.

Raamattunsa tunteva piru huomauttaa nyt, että eipä Taideyliopistossa ole pääaineena länsimaista taidemusiikkiakaan – mutta jättäneen toteamatta, että esimerkiksi musiikinteoria on tutkintorakenteen perusteella juuri tällaisen musiikin teoriaa. Päästäkseen tai edes *halutakseen* opiskelemaan kyseistä teoriaa, kuinka ehdollistunut hakijan on jo oltava? Lisäksi miksi kulttuurista moninaisuutta painottavan Global Music -ohjelman opintoihin kuuluu kaksi pakollista yrittäjyyskurssia, mutta musiikinteorian tai sävellyksen opintoihin ei?

PALUU PERUSTEISIIN – VAIKO TULO?

Vakavampi seuraus kulttuurin mieltämisestä taiteeksi on se, että luovuudesta tulee niin sanotusti taiteellisten yksilöiden yksinomaisuutta. Aivan kuten kulttuuri on merkityksistä käytävää arvokamppailua ja sellaisena erottamaton osa ihmisyyttä, on taide vain häivähdyksiä siitä luovuudesta, joka erottaa ihmisen muista eläimistä. Tässä mielessä ihmiset eivät voi harastaa kulttuuria, eikä kulttuuri ole kriisissä nyt sen enempää kuin muulloinkaan. Kulttuu-

Vakavampi seuraus kulttuurin mieltämisestä taiteeksi on se, että luovuudesta tulee niin sanotusti taiteellisten yksiköiden yksinomaisuutta.

rin kestävydestä on turha huolehtia, sillä ei se katoa minnekään – ennen kuin ihminen lajina katoaa.

Toimiala on eri asia, mutta samasta syystä sen julkista rahoitusta on helppo leikata. Sävelmien nikkarointiin ihminen ei tarvitse työkaluja, mutta eipä viheltely leiväksi itseltään muutu. Samalla on hyvä muistaa, että bittien ravintoarvo on nolla, eivätkä jätevedet puhdistu digitoimalla. Ei digitalisaatio pelasta maailmaa, vaan vain lisää energiankulutusta ja tuloeroja. Juuri ihmisen ennakoimattoman luovuuden takia lyhytjänteinen teknologiausko ei hyödytä muita kuin pääomasijoittajia.

ANTTI-VILLE VILLÉN on kulttuurisen musiikintutkimuksen professori Taideyliopistossa. Hän johtaa tutkimushanketta ”Musiikkiperinnön moninaisuus Suomessa” (Koneen Säätiö 2023–2025) sekä työpajahanketta ”Olfaktorinen kulttuurintutkimus” (NorjForsk 2023–2025). Hän on Kulttuurintutkimuksen seuran hallituksen jäsen.

Essee

Kulttuuripoliittisen selonteon luonnoksessa vihjaillaan verohelpoituksilla rakenteellisten uudistusten sijaan. Aineettomien oikeuksien taloudellinen painoarvo on digitalisaation myötä vain kasvanut, mutta kustantajien ja palveluntarjoajien eikä niinkään tekijöiden tai esittävien taiteilijoiden eduksi.

Rakenteellisia uudistuksia ei tarvitse innovoida selontekotyöryhmissä. Mallia voi hakea vaikka Irlannin taiteilijoiden perustulosta. Ensimmäisen vuoden seurannan perusteella sen vaikutukset ovat olleet pelkästään positiivisia. Yksi kulttuuripoliittisen ja laajemmin yhteis-

kunnallisen keskustelun hämmäntävimmistä piirteistä Suomessa onkin, että enää edes Vasemmistoliitto ei kampanjoi perustulon puolesta. Jos harrastaisin muitakin arpapelejä kuin tutkimusrahoitushakuja, veikkaisin perustulon vaikutusten olevan yhtälailla myönteisiä ruokalaheteille ja muille alustatalouden orjille. Eikä perustulo ole perustulo, ellei se kosketa kaikkia, ja juuri kaikenkattavana se hyödyttäisi ihmisyyttä, kulttuuria, planeettaakin.

Kiitän Heli Aaltoa ja Janne Mäkelää tekstiä koskevista kommentista. ▲

Tutkija, hae apurahaa!

SLS:n tutkimusrahoitusta voivat hakea uran eri vaiheissa olevat humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden tutkijat, joiden tutkimus kytkeytyy Suomen ruotsinkieliseen kulttuuri- tai yhteiskuntaelämään, ruotsin kieleen tai Ruotsin aikaan Suomen historiassa. Rahoitettava tutkimus voi olla myös vertailevaa, ja sen voi julkaista millä tahansa kielellä.

Lisäksi myönnämme apurahoja erikoisrahastoista muun muassa ympäristötekнологiaan, teologiaan ja taloustieteeseen liittyvään tutkimukseen.

Tuemme tutkimusta vuosittain noin 6 miljoonalla eurolla.

Haku aika on **1.–28.2.2025**.

Lisätietoja: sls.fi/fi/tiederahoitus

Odotamme innolla hakemustasi!

*Tilaa uutiskirje
ja saat ajan-
kohtaiset tiedot
apurahahauista:*

uutiskirjeet.sls.fi

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND

ANU WARTIOVAARA

*Akatemiaprofessori, ylilääkäri,
Helsingin yliopisto ja HUS.*

Tutkimuksesta harppauksia väestön terveyden edistämiseen

WHO:n arvion mukaan vuonna 2040 joka kolmas eurooppalainen on yli 65-vuotias. Ikääntymiseen liitetyt taudit, kuten tyyppi-2 diabetes ja rasvamaksatauti, yleistyvät jopa lapsilla. 7–16-vuotiaista pojista lähes joka kolmas on ylipainoinen, tytöistä joka viides. Nuorten kestävyyskunto on laskenut viimeisen 30 vuoden aikana jopa 50 prosenttia.

Yksilön elämänlaatu kärsii sairastavuudesta, mutta yhteiskunnan kantokyvyn nopeasti kasvava monisairaiden määrä romahduttaa. Kansakunnan turvallisuus on vaakalaudalla. Mistä löytyvät tulevaisuuden tekijät voimaa ja kestävyyttä vaativiin ammatteihin, kun nuorten kestävyyskunto heikentyy? Onko Suomessa vuonna 2040 pelastajia, rajavartijoita, ensihoitajia, rakentajia tai sairaanhoitajia?

Elämäntapaneuvonta ja liikunnan lisääminen ovat tärkeitä, mutta lähivuosikymmenten kannalta ne ovat jo myöhässä. Niiden oheen tarvitaan yksilöllistä lääketiedettä, terveyttä edistäviä, sairauksia lieventäviä ja ehkäiseviä täsmähoitoja.

Molekyylilääketieteen kehitys on viime vuosikymmeninä ollut huimaa. Tutkimus tuottaa arvokkaita datamassoja, joiden ana-

lyysiä koneoppiminen ja tekoäly tehostavat. Työ vaatii terävimpiä tieteen tekijöitä, monialaista osaamista ja pitkäjänteistä rahoitusta. Jos taudin mekanismin tuntemus estää tai siirtää työikäisen sokeutumista diabeteksen komplikaationa tai aivotaudin puhkeamista, vaikuttavuus ja säästöt ovat valtavat.

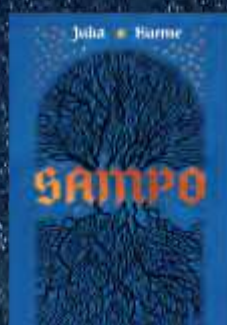
Ikääntyvä väestö on yhteiskuntien valtava haaste.

Suomalaisten terveyden edistäminen vaatii vahvaa akateemista tutkimusta. Hallitusohjelman TKI-panostukset ohjautuvat kuitenkin toisaalle yliopistojen perusrahoituksen ohi, keksivä tutkimus näivettyä ja nuorten usko akateemisiin urapolkuihin laskee. Toisiolaki ja monipolviset lupaprosessit ovat hidastaneet ja komplisoineet potilastutkimusta ja dramaattisesti vähentäneet kliinistä tutkimusta.

”Minulla on jotenkin jatkuvasti odottava olo. Ehkä se on toivoa. En odota ihmettä mutta odotan lääketieteen kehitystä ja pieniä edistysaskelia”, kirjoitti potilaan läheinen.

Askelet voisivat olla harppauksia. Se vaatii suurta suunnan muutosta, lupasääntelyn järjestyttämistä, sitoutunutta tieteesen pohjaavaa tulevaisuusstrategiaa ja vahvaa TKI-panostusta, jotta parhaat kansainväliset tekijät ja laatua seuraavat yritykset saadaan Suomeen. Silloin ovi terveempään tulevaisuuteen on raollaan. ▲

Löydä uutta luettavaa!

Tervetuloa joulunajan kirjaostoksille!

SKS:n verkkokauppa
kirjat.finlit.fi

SUOMALAISEN
KIRJALLISUUDEN
SEURA

Kirjakauppa Tiedekirja
Snellmaninkatu 13, Helsinki
www.tiedekirja.fi

Miksi segregaatio ei ole lieventynyt korkeakouluissa?

 EEVA YLITALO

 ISTOCK

Korkeakoulujen ylin johto on miesenemmistöistä, vaikka valtaosa opiskelijoista ja henkilöstöstä on naisia. Tämä käy ilmi Akava Worksin tutkimuksesta. Rehtorin toimi on edelleen miesvaltaisin.

Naiset ovat Suomessa yleisesti vahvasti edustettuina korkeakouluissa sekä henkilökunnassa että opiskelijoina, mutta ylin johto on miesvoittoista. Sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa miehet muodostavat 55–58 prosentin enemmistön hallituksesta. Rehtorin toimi on tutkimuksen mukaan sukupuolittunein tehtävä sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa: yliopistoissa miesten osuus rehtoreista on 85 prosenttia ja ammattikorkeakouluissa 71 prosenttia.

Miksi segregatio ei ole lieventynyt tämän enempää yliopistoissa, Akavan johtava asiantuntija Miika Sahamies?

Kokonaisuutena katsoen yliopiston tasa-arvoasiat ovat tasa-arvolain edellyttämällä tasolla. Tasa-arvotilanne yliopistoissa on tutkimuksen mukaan keskimääräisesti ihan hyvä, ei katastrofaalinen. Hallinnossa miesten ja naisten osuus osuu pääsääntöisesti lain edellyttämän 40/60 prosentin marginaalin sisälle, ja lain velvoitteet täyttyvät. Huolestuttavaa on kuitenkin korkeakouluissa vallitsevan segregatian syventyminen. Se ei mahdollista osaamiskapasiteetin täysimääräistä hyödyntämistä eikä parhaalla mahdollisella tavalla tue ja kannusta ihmisten hakeutumista heille mielekkäisiin tehtäviin.

Tietyt tehtävät ovat sukupuolittuneempia kuin toiset. Mainittujen rehtorin tehtävien lisäksi esimerkiksi opetustehtävät kohdistuvat enenevässä määrin naisille. Kärjistäen voisi sanoa, että mikäli segregatiokehitykseen ei kiinnitetä huomiota, ollaan pian tilanteessa, jossa suomalaisissa korkeakouluissa naiset opettavat ja miehet johtavat.

Mitä syitä segregatiolle voi olla?

Syitä voi hakea niin yliopistosta kuin yhteiskunnasta laajemmin. Taustalla ovat varmasti asenteet ja epätasa-arvoistavat rakenteet. Esimerkiksi kulttuurinen näkemys siitä, mikä nähdään sukupuolelle ominaisena alana ja miten eri aloja yhteiskunnassa arvostetaan. Tähän liittyy myös ohjaukseen liittyviä kysymyksiä sekä yliopiston sisällä kuin muualla yhteiskunnassa. Luonnolli-

sesti myös palkkaus ja vanhempainvapaaajärjestelmä vaikuttavat urapolkuihin. Miesvaltaisilla aloilla palkkaus on usein parempi.

Miten epätasa-arvoisia rakenteita voisi purkaa?

Koska syyt segregatioon ovat moninaisia, myös kehityksen muuttaminen vaatii monipuolisia ja konkreettisia toimia koko yhteiskunnassa. Yliopiston sisällä tulisi pohtia sitä, miten eri aloja ja hallinnon erilaisia tehtäviä ja esimerkiksi opetustehtäviä arvostetaan tiedeyliopistoissa. Rekrytointeja tehdessä olisi hyvä miettiä, millaisia seikkoja tehtävässä painotetaan. Myös tasa-arvokehityksen jatkuva seuraaminen on tärkeää.

Miksi edistystä on tapahtunut näin hitaasti?

Akateemiset urat ovat pitkiä, joten muutokset sukupuolijakaumissa eivät tapahdu hetkessä. Akateemisella uralla harvoin edetään yhdessä tai kahdessa vuodessa. Toivottavasti hyvä kehitys kuitenkin jatkuu.

Huomionarvoista on, että yleisistä tuloksista huolimatta monissa yksittäisissä korkeakouluissa tilanne on hyvä. Niissä on selvästi tehty toimia tasa-arvon hyväksi.

Monista yliopistoista löytyy hyviä esimerkkejä onnistuneesta proaktiivisesta tasa-arvotyöstä ja konkreettisista teoista. Useissa yliopistoissa on myös erittäin hyvät tasa-arvosuunnitelmat. Proaktiivisia tekoja monimuotoisuuden lisäämiseksi tarvitaan kuitenkin lisää. Itse näkisin tasa-arvon edistämisen yliopistoissa myös tuottavuutta ja innovaatioita lisäävänä tekijänä.

Lähde: Sukupuolijakauma korkeakoulujen hallinnossa (vol. 2) -tutkimus, Akava Works Tutustu tutkimukseen akavaworks.fi ▲

MIIKA SAHAMIES
on Akavan
johtava asiantuntija.

Maailmalta

China to become a 'leading education power'

China has made a roadmap to become a 'leading education power' by 2035. The plan puts higher education in a key position. Universities' priority will be to align more with the national goals of innovation economy, and they need to adjust their majors and disciplines toward that end. Universities also need to strengthen their international cooperation, including higher numbers of exchanges and establishment of joint degree programmes. The state aims to foster breakthrough research and boost commercialisation.

SOURCE: UNIVERSITY WORLD NEWS 8.10.2024

ISTOCK

ISTOCK

EUA: Universities in Europe struggle to develop new income streams

The European University Association (EUA) surveyed universities in Europe about the state and future of their finances. They received responses from 168 institutions in 34 countries. The full report will be published later, but **Enora Bennetot Pruvot**, a deputy director in the EUA, presented some initial findings at the 2024 EUA Funding Forum in Helsinki at the beginning of October.

On average, public funding comprises about 75 per cent of the income of the respondent universities, and universities reported growth in public core funding over the past five years. However, over the upcoming next five years a majority of the respondents expected public funding to decrease or at best stay stable in all its forms. On the contrary, European Union funding was most often expected to grow. Universities reported taking measures to strengthen their position in EU funding competitions by increasing their support to their staff through, for instance, pre- and post-award services.

Pruvot says that the overall picture of the state and outlook of university finances looks very similar to what it was back in 2011 when the EUA produced its previous report on the matter. Diversification on universities' income streams was a policy priority then and afterwards. As the overall picture remains the same, it seems that creating alternatives for public funding is not an easy task.

SOURCE: UNIVERSITY WORLD NEWS 23.10.2024

“AI Scientist” writes research papers by itself

Karin Verspoor, a dean at the RMIT University, writes about the new “AI Scientist” developed by Sakana AI Labs in Japan.

According to Sakana, this artificial intelligence can make scientific discoveries in machine learning by itself without human intervention. The system brainstorms, selects promising ideas, codes algorithms, plots results, and writes a paper of the research, using proper references. The system also includes a peer review by another AI.

Verspoor points out that obvious risk here is a flood of AI generated papers of suspect quality. The system’s review process of the papers it produces offers poor evaluation at best, although the papers may improve as the system matures. The more troublesome feature, according to Verspoor, is that the ability of the large language models, or the AI systems, to judge research quality is an open question. Verspoor herself has demonstrated that in the case of medical studies that ability is “not great”.

According to Verspoor’s observation, the scientific research field is already suffering from paper mills, and the peer review system is strained if not broken. Producing more papers with potential quality problems into the field could exacerbate these existing problems to a new level. Therefore, Verspoor recommends carefully considering whether this is the path which the research community wants to take.

SOURCES: THE CONVERSATION 20.8.2024, SAKANA.AI PRESS RELEASE 13.8.2024

100 million hours

Total time reviewers worked on peer reviews in 2020: equivalent to over 15,000 years.

SOURCES: ACZEL ET AL. (2021), DOI: 10.1186/S41073-021-00118-2

ISTOCK

Cash for mistakes

Nature reports about a project called ERROR that rewards people for spotting errors in scientific papers. The project pays people to review highly cited psychology papers for errors in methods, analysis and reference citation. The project asks for the papers’ authors for permission to obtain and review their data and codes. ERROR resides at the University of Bern, lasts for four years, and aims to pay up to 1000 Swiss francs for each paper reviewed.

SOURCE: NATURE, 632 22.8.2024

-43%

In Norway, the number of fee-paying students from non-EEA-Switzerland countries dropped 43 per cent from 2023 to 2024. The figure represents 18 out of Norway’s 21 state universities.

SOURCE: KHRONO MAGAZINE 24.10.2024

Nuorisotutkimusta ja villejä visioita

Tulevien sukupolvien elinmahdollisuuksien turvaaminen tulisi olla ykkösprioriteettimme, sanoo Vuoden 2024 tieteentekijäksi valittu tutkimusprofessori Sofia Laine. Hän näkee, että nuorisotutkimus on välttämättömyys kestävän elämisen edellytysten varmistamisessa planeetallamme.

MINNA HIIDENSAARI

SAMI PERTTILÄ

Mikä muuttuisi, jos kokouksissa asetuttaisiin kehään ja kaikilla olisi yhtäläinen aika puhua? Mitä tapahtuisi eri lajien välisille yhteyksille ja yhteisöille, jos kokoustaisimme ulkona ja puhuvien päiden sijaan osallistuisimme myös kehollamme? Entä jos planeettamme on epätasapainossa sen vuoksi, että meiltä on puuttunut holistisempi, psykofyysinen lähestyminen ympäristöömme? Millaista tietoa saisimme planeetan tilasta aistiemme avulla?

Nuorisotutkimusseuran tutkimusprofessori **Sofia Laine** esitti näitä kysymyksiä nuoria, demokratiaa ja ilmastokriisiä pohtivassa symposiumissa Strasbourgissa. Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin yhteistyöelimen *Youth*

Partnershipin johdolla järjestetyssä tapahtumassa ryhdyttiin myös tekoihin: työpajoja toteutettiin joogamatoilla, ja metodiikkaan kuului ympäristötunteiden tutkimista. Laine veti puheenvuorossaan mindfulness-harjoituksen kaikille symposiumin osallistujille.

Laine väitteli vuonna 2012 etnografisesta tutkimuskulmasta nuorten osallistumisesta kansainvälisiin, poliittisiin kokouksiin.

“Olen vahvasti etnografi. Haluan päästä nuorten todellisiin ympäristöihin.”

Hän iloitsee saamastaan tunnustuksesta monen tutkimusnäkökulman ja -yhteisön kannalta. Globaalin kehitystutkimuksen, nuorisotutkimuksen tai tanssi- ja liiketerapian piiristä ei ole aiemmin valittu Vuoden tieteentekijää.

Sofia Laine

valtiotieteiden tohtori

Syntynyt: 1977 Tampereella

Työ: Nuorisotutkimusseuran tutkimusprofessori vuodesta 2022, Tampereen yliopiston nuorisotutkimuksen dosentti, tanssi-liiketerapeutti, tiedetoimittaja. Työskennellyt post doc -tutkijana myös Helsingin ja Tampereen yliopistoissa sekä tutkimuspäällikkönä Nuorisotalon tutkimus- ja kehittämiskeskus Juveniassa Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa

Perhe: Asuu 17-vuotiaan poikansa kanssa Helsingin Käpylässä

Harrastukset: Monilajinen ja ympärivuotinen metsä- ja puutarhaelämä, omavaraisuuden harjoittelu, tanssi, jooga, klovneria

Mistä tunnetaan työyhteisössä? Iloisuudesta, yllätyksellisyydestä, juhlistamisesta, kannustamisesta, innovatiivisuudesta, sinnikkyydestä

Mistä ei tunneta? Harrastanut jo pidemmän aikaa säeromaanin kirjoittamista, haaveilee työelämässä planetaarisen puutarhan kenttäseman perustamisesta

Henkilö

”Tiedemaailmassakin pitäisi olla tilaa ilolle, leikille ja villeille visioille.”

”Tanssiliketerapeutti minussa sanoo tiedemaailmalle: Kehollisuus tuo tärkeää vastapainoa tieteen tekemisen perusjähmeydelle. Tiedemaailmassakin pitäisi olla tilaa ilolle, leikille, utopioille ja villeille visioille.”

Laine näkee nuorisotutkimuksen ajassamme välttämättömänä.

”Tarvitsemme systeemistä, tieteenalat ylittävää yhteistyötä kestävyysmurroksen ratkaisemiseksi. Meidän on huolehdittava tulevien sukupolvien elinmahdollisuuksista. Niin kauan kuin tämä ei ole ykkösprioriteetti, tehtäväni ei ole valmis.”

Laineen mielestä ilmastokriisin ratkaisemisessa tarvitaan rakentavia, kokonaisvaltaisempia tulokulmia. Hän viittaa **Minna Salamin Aistien viisaus** -teoksen käsitteistöön.

”Tarvitsemme aistien viisautta ja vaikeiden asioiden kohtaamista yhdessä. Yltiörationaalisuus ei riitä, eikä kaavamainen, yksipuolisen länsimaavetoinen, europatriarkaalinen hierarkkisuus tuo kaivattua muutosta.”

PLANETAARINEN NUORISOTUTKIJA

Laine on toiminut vuodesta 2022 tutkimusprofessorina Nuorisotutkimusseurassa. Sitä ennen hän ehti työskennellä seurassa erilaisissa rooleissa vuodesta 2003.

”Professuuri on ensimmäinen vakituinen tehtäväni.”

Tutkimusprofessorihaku oli kansainvälinen.

”Planetaarinen näkökulma nähtiin olennaisimpana valinnassani professoriksi. Ilmastoon liittyvillä asioilla on kiire.”

Seuran toimintamalli on uniikki.

”Nuorisotutkimusseura on pieni, notkea, kriittinen, itsenäinen, monitieteinen ja moni-

rahoitteinen. Vastaavaa tutkimusorganisaation rakennetta ei maailmasta löydy. Siitä voisi kehittää vientimallin.”

Laine on tehnyt tutkimusta muun muassa Tampereen ja Helsingin yliopistojen sekä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Juvenia-yksikön nuorisotutkimushankkeissa.

”Nuorisotutkimusseurassa on ollut tilaa rohkealle ajattelulle, ketteryydelle ja uusille avauksille. Organisaatorakenne on kevyempi kuin isommissa laitoksissa, ja yhteiskunnallisten epäkohtien esiintuominen on tutkimuspohjaisesti mahdollista.”

Laine on huolissaan yliopistojen tehostamistoimista, määrääkaisuudesta, kilpailusta ja tenure track -kisasta.

”Sellaisen kanssa saattaa joutua kysymään, että elääkö vai tekeekö töitä. Toivoisin, että korkeakoulujen katse opiskelijoihinsa ja työntekijöihinsä olisi kokonaisvaltaisempi.”

MASKOTTEJA, UHKIA VAI YKSILÖITÄ?

Kiinnostus yhteiskunnallisiin ilmiöihin johdatti Laineen opiskelemaan perustutkintopintojen alkumetreillä sosiologiaa. Kipinä nuorisotutkimukseen otti tulta erityisesti professori emerita **Helena Helveen Ystävämme kettu** -artikkelista. Kettutyöt olivat tuolloin paljon tiedotusvälineissä.

”Sitä lukiessani ajattelin, että voiko nuoria ja heidän toimintansa motiiveita kuunnella ja analysoida myös näin? Helve pyrki kuulemaan ja näkemään, millaisia arvoja, asenteita ja maailmankatsomuksia nuorilla on.”

Laine kysyy, keitä palvelee se, että nuorten ääni jää paitsioon yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

”Meillä ei ole varaa menettää yhtään nuorta eikä yhtään sukupolvea.”

”Muun muassa suhteessa nuoriin ympäristötoimijoihin esiintyy usein maskotismia ja tokenismia. Esimerkiksi **Greta Thunberg** otetaan mielellään mukaan kansainvälisiin poliittisiin kokouksiin, mutta valitettavasti etupäässä vain asetutaan hänen kanssaan samaan valokuvaan eikä lähdetä ponnekkaasti ratkaisemaan hänen nostamiaan ympäristöhätätilan epäkohtia. Ilmastoahdistus herää nuorissa, kun he joutuvat katsomaan vierestä, kun aikuiset eivät tee tarvittavia päätöksiä, ja nuorilla itsellään taas ei ole valtaa.”

”Nuoret ympäristötoimijat haastavat, kapi-noivat ja ovat pikemminkin oikeudenmukaisuus- kuin konsensushakuisia. He eivät ensisijaisesti ajattele yritysvoittojen näkökulmaa.”

Nuorten autenttisen äänen mahdollisimman monessa eri muodossa esille tuominen on yksi mahdollinen ulottuvuus kansatutkimuksessa, jota tehdään nuorten kanssa. Nuorten osallisuus heitä itseään koskevan tiedon tuottamisessa motivoi häntä.

”Meillä ei ole varaa menettää yhtään nuorta eikä yhtään sukupolvea. Jokaisessa nuoressa on valtava potentiaali. Nuoret jäävät kuitenkin yhteiskunnallisessa katsannossa lasten ja aikuisten väliin, ja usein heidät nähdään uhkana tai huolenaiheena. Siinä missä yhteiskunnallisessa keskustelussa saatetaan nähdä jokin ilmiö häiriönä, nuorisotutkija saattaa nähdä kiinnostavan tutkimuskysymyksen.”

TAITEELLINEN ÄÄNI MUKAAN

Laine on työskennellyt tänä vuonna muun muassa valtioneuvoston kanslian alaisuudessa toimivan Nuorten luonto- ja ilmastoryhmän NUOLIn parissa. Ryhmän tehtäväksi on

asetettu ministeriöiden tukeminen nuorten osallistamisen suunnittelussa, toteutuksessa ja vaikutusten arvioinnissa sekä huolehtia nuorten, tulevien sukupolvien ja muun luonnon turvallisen ja elinkelpoisen tulevaisuuden edellytysten säilyttämisestä.

”NUOLI-ryhmän nuorten aloitteesta laadimme keväällä kyselyn nuorille järjestötoimijoille. Olemme nyt yhdessä analysoineet, kirjoittaneet ja raportoineetkin ensimmäisiä tuloksia sekä nuorille itselleen että tiedeareenoilla. Kyselyn vastauksista muun muassa nähdään, että nuoret halusivat enemmän mukaan tutkimusyhteistyöhön. Laine kannustaa ottamaan tutkimukseen nuoret mukaan monimuotoisemmin.

Pandemiat ovat osa ekokriisiä. Ennusteena on, että uusia pandemioita tulee syntymään metsien hävittämisen ja tehomaatalouden vuoksi. Nuorisotutkimusseura toteutti korona-aikana nuorten elämästä pandemian keskellä laajan tutkimuksen, jossa ilmaisun laji oli vapaa.

”Siinä elämän vaiheessa, kun nuorten olisi pitänyt saada kurottua ulkomaailmaan, heidän pitikin olla kotona ilman vertaistukea ja vapauden harjoittelua. Pahimmillaan sosiaalisuus meni rikki. Se, miten yhteisöissä toimimme, jäi monilta kokematta. Nuorten tutkimukseen luomat kuvat, runot ja esseet ovat hyvin koskettavia. Ne löytyvät laajasta teoksestamme *Nuoruus korona-ajan kaupungissa*, joka on vapaasti verkosta luettavissa.”

Hän muistuttaa myös, että taiteen ja kulttuurin mielenterveyttä tukevasta roolista ei juuri tällä hetkellä puhuta.

”Ne ovat edullinen tapa ylläpitää mielen-terveyttä.” ▲

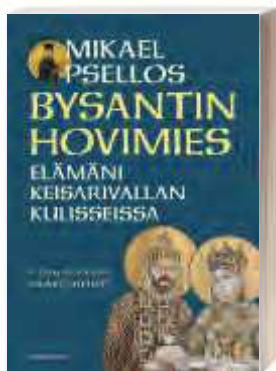
Lahjaksi tuoretta tietoa ja uusia ajatuksia

Joulutarjoukset verkkokaupassamme 26.12. asti. | kauppa.gaudeamus.fi

Hannu Juusola
Israelin historia

Kattava kokonaisuus Israelin valtion historiasta on kauttaaltaan uudistettu ja laajennettu. Alun perin vuonna 2005 ilmestyneen teoksen uudistettu laitos täydentää tapahtumia parinkymmenen viime vuoden ajalta.

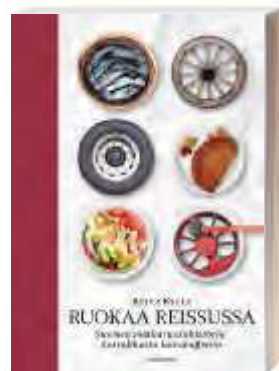
Mikael Psellos
Bysantin hovimies

Mikael Psellos eli 1000-luvun ensimmäisen vuosisadan Konstantinopolissa ja toimi keisarien luotettuna neuvonantajana. Ainutlaatuiset muistelmat kuvaavat hovin loisteliasta elämää mutta myös korrup-tiota ja juonitteluja.

Ahonen, Perälä & Vuolanto (toim.)
Antiikki ja me

Osoittaa, miksi antiikintutkimusta tarvitaan. Teos esittelee suomalaista tutkimusta, joka on vireää, korkeatasoista ja kansainvälisesti tunnustettua. Esillä ovat niin elävät kuolleet kielet, antiikin ajatusten pitkät jäljet kuin tosiklassikot.

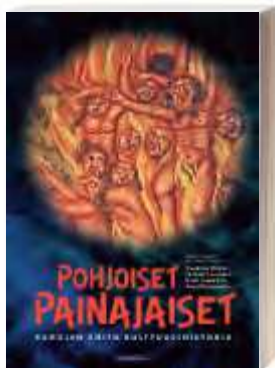
Ritva Kylli
Ruokaa reissussa

Ihminen on liikkunut aina, ja matkalle on tarvittu hyvät eväät. Herkullinen teos ottaa lukijan mukaan suolakalalla varustettu tuohikontti selässä, tarjoaa lihapiirakan huoltoasemalla ja johdattelee junan kultauksin koristeltuun ravintolavaunuun.

Heinonen & Lehtonen
Suomen muinaiset tulivuoret

Laavavirtoja Kainuussa, timantteja Savossa? Ennen-näkemätön retki eri puolille Suomea vie ihmettelemään tulivuorenpurkausten, jää-kauden ja muiden geologisten tapahtumien jälkiä.

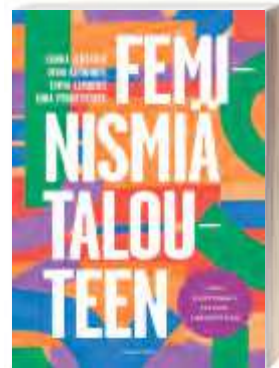
Koski, Lamberg, Kanerva & Korhonen (kirj. & toim.)
Pohjoiset painajaiset

Suomalaisia ovat öisin piinanneet arkihuolien lisäksi niin helvetin näyt, sotien muistot kuin Kyllikki Saaren murhakin. Sukella 600 vuo-teen suomalaisten pahojen unien kulttuurihistoriaa.

Ilari Taskinen
Terveiseni täältä jostakin

Koskettava kuvaus suomalaissotilaiden kirjeen-vaihdoista, josta muodostui elämänlanka talvi- ja jatko-sodan raskuuden ja surujen keskellä. Kirjeet muistuttavat sodan inhimillisestä puolesta.

Ylöstalo, Kinnunen, Lamberg & Perheentupa
Feminismia talouteen

Uutuus kyseenalaistaa kivitytöneitä lainalaisuuksia ja avaa talouteen feministisiä näkökulmia ottaen huomioon sukupuolen ohella etenkin luokkaan ja rodullisuuteen liittyvät valtasuhteet.

Vetovoimaa akateemisille aloille

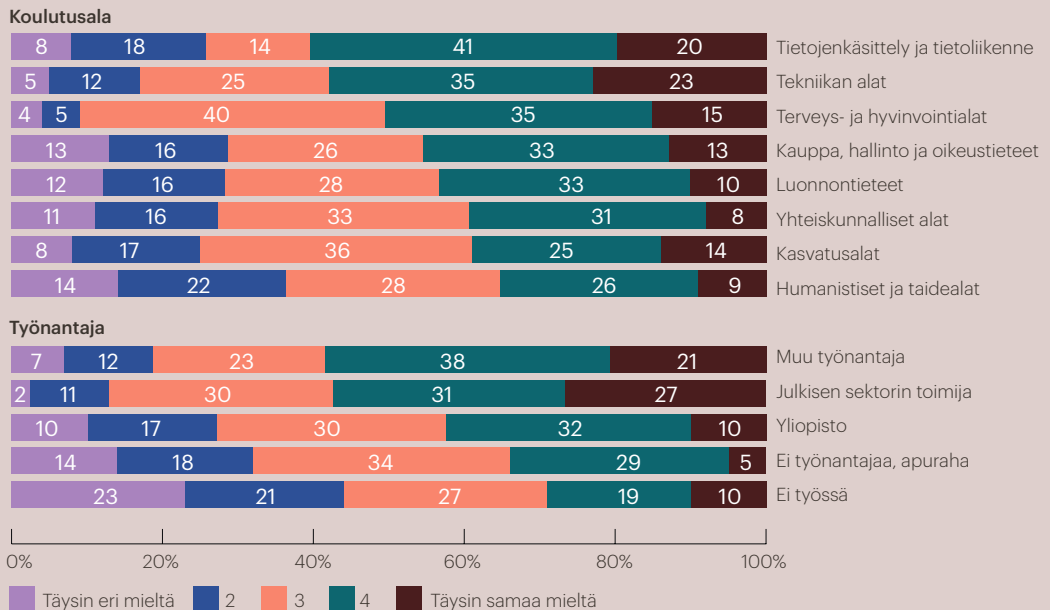
Akateemisen uran voimakkaimmiksi vetovoimatekijöiksi koettiin akateeminen vapaus, työn sisältö, työn itsenäisyys, työskentely työsuhteessa sekä lähiyhteisö ja kollegat. Tulokset käyvät ilmi Tieteentekijöiden kyselyssä nuoremmille tutkijoille 2024.

Millaisena tutkijat näkevät uranäkymät?

VÄITÖSKIRJATUTKIJA suhtautuivat uranäkymiinsä useammin positiivisesti (45%) kuin hiljattain väitelleet (36%). Työsuhteessa (millä tahansa työnantajalla) työskentelevät olivat myös useammin samaa mieltä (47%) Suhtaudun positiivisesti uranäkymiini -väittämän kanssa kuin apurahalla työskentelevät (34%).

Mualla kuin yliopistolla työskentelevät suhtautuivat uranäkymiinsä useammin positiivisesti (49%) kuin yliopistolla työskentelevät (41%).

"Suhtaudun positiivisesti uranäkymiini" koulutusalan ja päätyönantajan mukaan, prosenttia

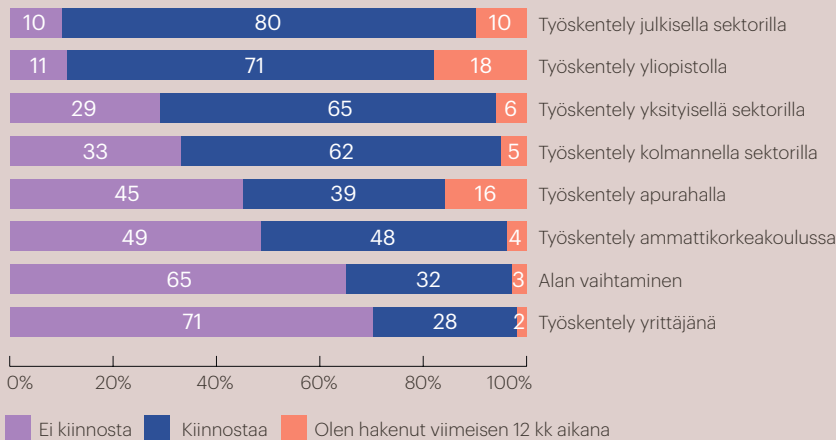

Suurin osuus väittämän kanssa eri mieltä olevia oli humanistisilla ja taidealoilla (36%), eniten samaa mieltä olevia oli tietojenkäsittelyssä ja tietoliikenteessä (61%) ja tekniikan aloilla (58%).

Millaiset työt kiinnostavat?

KYSELYYN VASTAAJAT olivat viimeisen vuoden aikana hakeneet eniten työhön yliopistolle (18%), apurahoja (16 %) ja julkiselle sektorille (mukaan luettuna tutkimuslaitokset), 10 %. Vähiten kiinnosti työskentely yrittäjänä sekä alan vaihtaminen. Vaikka 45% vastaajista ilmoitti, ettei ole kiinnostunut työskentelystä apurahalla, se oli toiseksi haetuin työskentelymuoto.

Millaiset työn tekemisen vaihtoehdot sinua kiinnostavat?, prosenttia

Millaisia ovat viiden vuoden suunnitelmat?

SUOMEN KANSALAISET pitivät todennäköisenä työskentelyä tutkimustehtävissä Suomessa ja muissa tehtävissä Suomessa viiden vuoden kuluttua. Vain 19 prosenttia piti todennäköisenä työskentelyä ulkomailla tutkimustehtävissä ja 10 prosenttia muissa tehtävissä.

MUIDEN MAIDEN KANSALAIKSIKSI taas puolet (50 %) piti todennäköisenä työskentelyä tutkimustehtävissä ulkomailla ja 43 prosenttia Suomessa. Muissa tehtävissä työskentelemistä piti todennäköisenä Suomen ulkopuolella 42 prosenttia ja Suomessa 38 prosenttia.

AKATEEMISEN URAN vetovoimaa heikentävät erityisesti kilpailu tutkimusrahoituksesta, työskentelyn määräaikaisuus, työskentely apurahalla sekä muihin työpaikkoihin ja tehtäviin verrattuna alhainen ansiotaso.

56 %

Naisista yli puolet oli eri mieltä väittämän kanssa: "Yliopistouran kannalta omasta sukupuolestani on hyötyä." Samaa mieltä oli vain viisi prosenttia vastanneista naisista. Miehistä eri mieltä oli 30% ja samaa mieltä 26%.

78 %

tutkimukseen vastanneista oli samaa mieltä väitteen kanssa: "Tutkimusrahoituksen yleinen kehitys huolettaa minua."

32 %

vastanneista kertoi lykkääneensä lasten saamista uraan liittyvien tekijöiden vuoksi.

Olisiko hitaampi tie kestävämpää?

Vaivaako tiedeyhteisöä krooninen kiire?
Voisiko hitaus olla häpeänaiheen sijaan voimavara,
tapa edistää sosiaalista ja ekologista kestävyttä?
Joukko tutkijoita kokoontui pohtimaan,
ratkaisivatko tiedeyhteisön ja planeetan
ongelmat yliopistojen tahtia hidastamalla.

ANSSI BWALYA

ISTOCK

Vastikkään kunnostettu puutalo Helsingin Kaivopuistossa kuhisee tutkijoita ja akateemisia pohdiskeilijoita. Puistokatu 4:n salissa keskustellaan yliopistomaailman työtahdista.

Käynnissä oleva Hidas akatemia -keskustelutilaisuus kytkeytyy laajempaan kansainväliseen liikehdintään, jossa kritisoidaan ”nopeuden kulttia” elämän eri osa-alueilla ruoasta vaatetukseen ja työstä matkustamiseen. ”Hitaus” ymmärretään vastalauseena talousjärjestelmän lietsomalle tehokkuusajattelulle. Yliopistojen kohdalla pelkona on, että tutkimusta ja opetusta alkavat ohjata määrälliset suorituspaineeet ja lyhyen aikavälin taloudelliset intressit. Hitaan akatemian kannattajat korostavat, että merkityksellinen tiede vaatii aikaa ajatella.

NOPEUTTA VAILLA SUUNTAAN

Itä-Suomen yliopiston sosiaalipedagogiikan professori **Arto O. Salonen** näkee hitaan akatemian osana laajempaa vastareaktiota.

”Hyvin tyyppillinen ilmiö suorituskeskeisessä yhteiskunnassa, jossa perille pääsemisen kokemus pakenee, kun riittävästi on aina vähän enemmän kuin se, mitä nyt on.”

Tutkijoilla on kova paine tehtailla uusia tutkimusjulkaisuja cv:n täytteeksi. Jatkuva keskinäinen kilpailu rahoituksesta ja työpaikoista ei anna tilaisuutta pysähtyä pohtimaan, mikä on aidosti tekemisen arvoista. Ilmastokriisin ja luontokadon kaltaisten eksistentiaalisten uhkien edessä tiedeyhteisön tulisi Salosen mielestä kuitenkin keskittyä nopeuden sijaan suuntaan.

Turhautuminen jatkuvaan julkaisupaineeseen toistuukin kannanotoissa hitaamman

tieteen puolesta. Tiedeyhteisön julkaiseman tutkimuksen määrä on kasvanut viime vuosikymmeninä räjähdysmäisesti. Samaan aikaan monilla aloilla on huolestuttu siitä, ettei uusia tieteellisiä läpimurtoja synny entiseen tapaan.

Minnesotan yliopiston tutkija **Michael Parkin** ja kollegoiden viime vuonna julkaisussa tutkimuksessa selvitettiin asiaa kattavan, 1940-luvulta vuoteen 2010 ulottuvan aineiston pohjalta. Uudet tutkimushavainnot ja patentit vaikuttivat käyneen vuosien saatossa vähemmän disruptiivisiksi eli aiempaa tietoa ja teknologiaa haastaviksi. Sama trendi näkyi kaikilla tutkituilla aloilla yhteiskuntatieteistä luonnontieteisiin ja it-teknologiasta lääketieteeseen. Tutkimusryhmän analyysien perusteella muutos voi liittyä siihen, että kunkin alan tutkijat nojaavat nykyisin yhä rajatumpaan tietopohjaan.

Kyse on yksittäisestä tutkimuksesta, eikä ”disruptiivisen” tieteen määrittäminen ole yksiselitteistä. Hitaan akatemian näkökulmasta havaintoja voisi kuitenkin tulkita

niin, että tutkijat julkaisevat yhä kovemmalla tahdilla omilla tutkimusaloillaan ehtimättä perehtyä laaja-alaisesti muun tiedeyhteisön ajatuksiin.

KESTÄVYYTTÄ RAHOITUKSEEN

Hitaan akatemian vahvuutena nähdään juuri monitieteisyys ja odottamattomat yhteistyösuhteet. Tutkijatohtori **Henna Juusola** Tampereen yliopistosta painottaa monitieteisen tutkimuksen merkitystä Salosen kuvaamien eksistentiaalisten kriisien ratkaisemisessa.

”Tieteenalojen välinen yhteistyö on tosi hedelmällistä, mutta se ei tapahdu ihan hetkessä.”

Monialaisuutta korostetaan usein strategia-puheessa, mutta käytännössä tämä tarkoittaa Juusolan mukaan yleensä lyhyitä hankkeita. Aidosti monitieteisten tutkimusyhteisöjen luomiseen kaivattaisiin pitkäjänteisempää työtä. Suomalaisten yliopistojen julkinen rahoitus on kuitenkin viime vuosikymmeninä

Kestävemmän yliopistokulttuurin kaipuu ei ehkä olekaan vain pienen porukan juttu, vaan koskettaa suurta osaa tiedeyhteisöstä.

muuttunut yhä tulosperusteisemmaksi vakaan perusrahoituksen kustannuksella.

Juusola ja Salonen ajattelevat, että tutkijan tulee kyllä pystyä kertomaan verorahoilla tekemänsä tutkimuksen tuloksista. Tutkimustyön arviointiin käytetyissä mittareissa olisi silti kehitettävää. Rahoitusmalleja voitaisiin päivittää niin, että ne kannustaisivat nimenomaan pitkäjänteiseen monitieteiseen tutkimukseen sekä ekologisen kestävyuden kattavampaan huomioimiseen. Lisäksi meidän pitäisi Juusolan mielestä hyväksyä, ettei kaikkea tutkijoiden tekemää työtä ole mielekästä mitata numeroin.

ONKO KYSE VAUHDISTA VAI VALLASTA?

Hitauden ilosanomaa on myös kyseenalaistettu. Tšekkiläinen sosiologi **Filip Vostal** korostaa, että akateemisen työn rytmit vaihtelevat, eikä nopeus ole aina stressaavaa tai hitaus itseisarvo. Englantilainen sosiologi **Luke Martellkin** painottaa yksioikoisen hitauden sijaan autonomiaa: yliopistolaisten tulee voida vaikuttaa siihen, millä tahdilla he työtänsä tekevät ja mihin aikansa käyttävät.

Salonen tunnistaa autonomian merkityksen. On tärkeää, että työssä voi tehdä priorisointia arvojensa mukaan. Hänestä priorisointi ja työtahti kuitenkin liittyvät toisiinsa.

”Kun nopeutta lisätään, näkökenttä supistuu. Tarvitaan hidastamista, että nähtäisiin, mikä on ajanhukkaa ja mikä olennaista.”

Hidasta akatemiaa on kritisoitu myös elitistiseksi liikkeeksi. Kaikki eivät ole niin turva-

tussa asemassa, että voisivat vain itse päättää hidastaa tahtia.

Salonen ja Juusola ovat hekin yhtä mieltä siitä, etteivät tehokkuuspaineet jakaudu tasapuolisesti. Vakinaistettu professori on vapaampi valitsemaan taistelunsa kuin uransa jatkoa jännittävä tutkijatohtori.

Määräaikaisuudet ovat alalla enemmän sääntö kuin poikkeus. Opetushallinnon tilas-
topalvelu Vipusen mukaan yliopistojen kokoaikaisesta opetus- ja tutkimushenkilökunnasta 66 prosenttia oli vuonna 2023 määräaikaisessa työsuhteessa. Heistä yli puolella työsuhteen kesto oli kaksi vuotta tai vähemmän. Juusola korostaa, ettei muutos saisi jäädä yksittäisen tutkijan vastuulle. Hitaan akatemian toteutuminen edellyttää kollektiivista toimintaa. Tutkimusryhmän sisäisillä normeilla pystytään vaikuttamaan työtahtiin, autonomian tunteeseen sekä työn ja vapaa-ajan tasapainoon. Tiedekunnissa taas voitaisiin tehdä linjauksia esimerkiksi hitaiden, ilmastoystävällisempien matkustuskäytäntöjen puolesta.

”Jonkinlainen selkäranka pitäisi tulla sieltä järjestelmän tasolta”, Juusola sanoo.

Muutokselle voisi olla nyt tilausta. Ainakin Puistokadun keskustelutilaisuus herätti niin paljon kiinnostusta, että osallistumispaikat loppuivat jo viikkoja etukäteen. Juusola toivoo tapahtuman olleen monelle voimauttava kokemus. Kestävemmän yliopistokulttuurin kaipuu ei ehkä olekaan vain pienen porukan juttu, vaan koskettaa suurta osaa tiedeyhteisöstä. ▲

Tiedettä (täysin) ilman ihmistä?

Tekoäly muotoilee itsenäisesti tutkimuskysymyksen ja kahlaa läpi relevantin kirjallisuuden. Se analysoi datan, kirjoittaa artikkelin ja suorittaa vertaisarvioinnin.

MAI ALLO

JUHO AALTO

Julkaisukynnys ylittyy. Kustannukset 15 dollaria per paperi.

Tiedelehti *Naturessa* elokuun lopulla julkaistu uutinen pistää miettimään. Tekoälytutkija, ”AI-scientist”, tekee halvalla ja nopeasti sen, mihin ihmisten muodostama tutkimusryhmä tarvitsee aikaa, rahaa, ruokaa ja työterveyslääkärin.

Toistaiseksi ihminen on onnistuttu korvaamaan kokonaan vasta tekoälyä itseään koskevassa tutkimuksessa. Eikä siinäkään kaikki ihan nappiin menneet. Automaattisen tieteen tekijän luoneet ihmistutkijat väittävät kuitenkin, että heidän kehittämänsä ohjelma on sovellettavissa mille tieteenalalle tahansa, kuten biologiaan ja fysiikkaan.

Tarvitaanko ihmistä tieteessä enää mihinkään, vai joutaako *homo sapiens* kampuksilta kilometritehtaalle?

Acatiimi kävi läpi Naturen uutista ja sen pohjana olevaa *ArXive*-julkaisua muutaman eri tieteenaloja edustavan kokeneen tutkijan kanssa. Vapaa pohdinta ja spekulointi kahvi-

kupin äärellä ei tuottanut tieteellisesti pätevää tulosta, mutta jotain kättä pitempää kuitenkin.

Ensinnäkin sen, että ihmisen täydellinen korvattavuus uuden tiedon tuottamisessa luultavasti tulee vaihtelemaan tieteenaloittain. Ja toiseksi sen, että mitä enemmän, nopeammin ja automatisoidummin tiedettä tehdään, sitä todennäköisemmin ihmistä tarvitaan uuden tiedon portinvartijana.

DATA EI HYPPÄÄ KONEISIIN TYHJÄSTÄ

Juho Aalto johtaa Juupajoella Hyytiälän metsäasemaa. Hän on taustaltaan metsätieteilijä ja työskennellyt ison osan urastaan ilmakehätutkimuksen parissa.

Aalto on jokaista soluaan myöten luonnon-tieteilijä ja sitä myöten myös tieteen käsityöläinen, joka osaa suunnitella, korjata ja rakentaa laitteita ja kojeita. Hän tietää, miten luonnon ilmiöt mitataan ja käännetään mekaanisista signaaleista ensin sähköisiksi signaaleiksi ja siitä käyttökelpoiseksi dataksi.

”Jonkun pitää miettiä, mitä mitataan, miten mitataan, mikä olisi paras laite ja miten sellainen rakennetaan, kun sitä ei valmiina yleensä ole.”

Aalto on kiipeillyt mittaustorneihin, kiinnittänyt kyvettejä puunrunkoihin, lapioinut lunta kinokseen hukkuneen sensorin päältä ja tarkkaillut massaspektrometrin toimintaa keskellä korpea. Ei ihme, että hänen ensimmäinen kysymyksensä AI-tieteenteosta keskusteltaessa kuuluu, mistä automaattitutkijan data tulee.

”Kukaan tai mikään ei pääse analysoimaan dataa, jos joku ei dataa tuota – siis hanki mitaustuloksia ja käsittele sitä käyttökelpoiseksi. Mittalaitteet sinänsä toimivat usein automaattisesti, mutta jonkun pitää miettiä, mitä mitataan, miten mitataan, mikä olisi paras laite ja

miten sellainen rakennetaan, kun sitä ei valmiina yleensä ole.”

”Sitten laite pitää asentaa, sitä pitää huoltaa ja muokata eri luonnonolosuhteisiin, vaikkapa järvenselälle tai maakuoppaan.”

”Ainakin meillä tähän rulljanssiin tarvitaan useampia ihmisiä, joilla on sekä teoreettista että teknistä osaamista, sorminäppäryyttä, lihasvoimaa ja vielä motivaatiota pärjätä täysin ennakoimattomissa maasto-olosuhteissa. Sellaista ohjelmaa ja siihen liitettyä robottia ei vielä ole, joka hoitaisi kaikki nämä vaiheet niin itseohjautuvasti, että ihmisen ei tarvitse lainkaan asiaan puuttua.”

Aalto tunnistaa oman näkemyksensä rajallisuuden.

”Minä en ole keinoälyn tai koneoppimisen asiantuntija millään tavalla, mutta ehkä tässä keskustelussa siitä on hyötyäkin. Keinoälyn tuloksia esittelevät usein datatieteiden ekspertit. Heiltä saattaa unohtua, mikä valtava määrä henkistä ja fyysistä työtä vaaditaan, ennen kuin käytettävissä on luotettavaa dataa tai mitaustuloksia ylipäätään.”

TEKOÄLYTUTKIMUKSESSA TEKOÄLY SYRJÄYTTÄÄ IHMISEN

Mitä tekoälytutkijasta sitten ajattelevat tekoälyn varsinaiset asiantuntijat?

Koneoppimiseen perehtynyt tietojenkäsittelytieteen professori **Alex Jung** Aalto-yliopistosta sanoo suoraan, että tekoälytutkimuksessa tekoäly syrjäyttää ihmisen. Ehkä myös hänet itsensä.

”Ihminen on tähän asti työskennellyt jonkin ohjelman avustamana esimerkiksi matemaattisessa mallinnuksessa, jossa jollekin ilmiölle

”Jos vertaisarviointi jätetään tekoälylle, joudutaan teknisiin, eettisiin ja vielä bibliometrisiinkin ongelmiin.”

etsitään parhaiten kuvaavaa ja ennustekykyistä mallia eli matemaattista muotoa. Tekoäly hoitaa tämän nyt itsenäisesti. Kun se lisäksi kykenee muotoilemaan mielekkään tutkimuskysymyksen ja kirjoittamaan artikkelin, ei ihmistä tarvita.”

Jung arvelee kuitenkin, että sama kehitys ei noin vain toteudu muilla aloilla, kuten luonnon- ja laboratoriotieteissä.

”Eikä se tapahdu helposti matematiikasakaan, jossa inhimillisellä intuitiolla on oma roolinsa.”

Joka tapauksessa Jung on innoissaan oman alansa kehityksestä.

”Mutta loppupeleissä ihminen on tieteen ja uuden tiedon portinvartija. Jos vertaisarviointi jätetään tekoälylle, joudutaan teknisiin, eettisiin ja vielä bibliometrisiinkin ongelmiin. Kuvitelkaa nyt: kuka tahansa voisi buustata omaa julkaisuluetteloaan hetkessä sadoilla uusilla ja sinänsä moitteettomilla, mutta ehkä merkityksettömillä papereilla.”

HUKUMMEKO AUTOMAATIN SUOLTAMIIN PAPEREIHIN?

Matematiikan ja systeemianalyysin professori **Kalle Kytölä** Aalto-yliopistosta lukee kiinnostuneena Naturen uutisen ja ArXiven artikkelin kustannustehokkaasta ”automaattitutkimusryhmästä.”

Hänen mieleensä tulee, että jos jotakin on helppoa ja halpaa tuottaa, niin sitten sitä tuotetaan – ja paljon. Entä mitä tapahtuu, jos tämä tuottaja hoitaa itse oman vertaisarviointinsakin? Hukkuuko tiedeyhteisö ja koko maailma journaaleihin ja artikkeleihin, joita kukaan ih-

minen ei ehdi lukea ja tarkistaa, saati käyttää tietoa punnitusti hyväkseen?

”Some, pian muikin media ja digitaalinen maailma pursuavat jo nyt valeuutisia, -videoita ja huijauksia. Meiltä kaikilta kuluu aikaa milloin minkäkin tiedon alkuperän varmistamiseen ja laadunvarmistukseen. Meillä on edelleen vain 24 tuntia vuorokaudessa!” Kytölä parahtaa.

Hän muistuttaa kuitenkin, että tekoäly on kaikkialla tiedeyhteisössä ottanut paikkansa tärkeänä työkaluna, mikä näkyy esimerkiksi tuoreiden Nobel-palkinnonsaajien tutkimustuloksissa.

Kytölä ei näe edessä varsinaista vallankumousta, vaikka kehitys on ollut nopeaa.

Vain vuosi sitten minkäänlainen tekoäly ei pärjännyt esimerkiksi nuorten matemaatikkojen kansainvälisessä kilpailussa eli matemaatikaolympialaisissa. Nyt tekoäly ratkoo matemaattikkakisojen ongelmia hopeamitalistin tasolla.

Toisena hyvänä esimerkkinä Kytölä pitää sitä, että vain puolitoista vuotta sitten Chat-

GPT oli ammattimatematiikan näkökulmasta käyttökelvoton puppugeneraattori. Tällä hetkellä kielimallipohjaisiin ohjelmiin pystytään liittämään osia, jotka tarkistavat automaattisesti tuotoksen loogisen rakenteen, mikä tukee ihmismatematiikan työtä.

”En usko, että matematiikan alalla tekoäly lähitulevaisuudessa syrjäyttäisi ihmisen”, Kytölä sanoo. ▲

Tämän artikkelin ideoi ja kirjoitti ihminen.

Lähteet:

Nature 30.8.2024: ”Researchers built an AI Scientist – What can it do?”

Lu & al: ”The AI Scientist: towards fully automated open-ended scientific discovery” arXiv: 2408.06292v3

cs.AI

Artikkelia varten on haastateltu myös mm. tietojenkäsittelytieteen professori Hannu Toivosta Helsingin yliopistosta.

<https://www.mitätekoälyon.fi>

Tieteellisesti ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaa tutkimusta & Vuoden Professorin julkistaminen

Torstai 9.1.2025 klo 14:00–15:00
Stage, Tiedekulma, Yliopistonkatu 4, Helsinki

- 14:00 Tilaisuuden avaus
14:05 Tieteellisesti ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaa tutkimusta
professori **Heli Peltola**, Itä-Suomen yliopisto, UNITE-lippulaivan johtaja
14:30 Vuoden Professorin 2025 valinnan julkistaminen
15:00 Tilaisuus päättyy

Vapaa pääsy. Tervetuloa!

www.professoriliitto.fi

Yliopistojen tuleva työehtosopimus: neuvottelua ja kompromisseja

Yliopistojen yleinen työehtosopimus päättyy maaliskuun 2025 lopulla. Valmistelut uudesta sopimuksesta ovat jo käynnissä. Onhan monen tahon näkemykset sovittava yhteen.

 KATJA ALAJA ISTOCK

Palkkaus, työaika, lomat ja vapaat, työsuhteen ehdot, työolosuhteet ja työhyvinvointi sekä koulutus ja osaamisen kehittäminen. Kaikki nämä tärkeät työsuhteen asiat määritellään yliopistojen yleisessä työehtosopimuksessa, joka koskee 34 000:ta palkansaajaa. Professoriliiton, Tieteentekijöiden liiton ja Yliopistojen opetusalan liiton YLL:n jäsenet ovat mukana tässä joukossa.

”Työehtosopimusneuvottelujen tavoitteena on saada työehdot sellaisiksi, että yliopisto säilyy vetovoimaisena ja houkuttelevana työpaikkana myös jatkossa”, neuvottelupäällikkö **Katja Aho** Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKOsta sanoo.

Professoriliitto, Tieteentekijöiden liitto ja Yliopistojen opetusalan liitto YLL Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n jäsenenä kuuluvat JUKOon, joka neuvottelee työehtosopimuksen yhdessä muiden pääsopijoiden kanssa. Ne ovat muita yliopistosektorin työntekijöitä edustavat Ammattiliitto Pro ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL sekä kasvatus-, tutkimus- ja koulutusalanyksityisiä työnantajia edustava Sivista.

YLIOPISTONEUVOTTELUKUNTA SOPII TAVOITTEISTA

Käytännössä liitot tekevät tiivistä yhteistyötä työehtosopimuksen valmistelusta neuvotteluihin. Ne toimivat JUKOn yliopistoneuvottelukunnassa, jossa sovitaan valmistelun aikatau-

lusta ja tavoitteista. Neuvottelukunta myös seuraa tulevia neuvotteluja ja antaa evästyttä neuvottelijoille pitkin matkaa.

Yliopistoneuvottelukuntaan kuuluu 11 jäsentä ja 11 varajäsentä eri ammattiliitoista ja järjestöistä. Tämän neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii **Tarja Niemelä**, joka on myös Professoriliiton toiminnanjohtaja. Sihteerinä on JUKOn neuvottelupäällikkö Katja Aho, joka koordinoi neuvotteluasioita Ammattiliitto Pron, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:n ja Sivistan suuntaan. Muita jäseniä ovat esimerkiksi neuvottelupäällikkö **Reetta Kuosmanen** Tieteentekijöiden liitosta sekä OAJ:sta johtava erityisasiantuntija **Hanna Tanskanen**, joka edustaa Yliopistojen opetusalan liiton YLL:n jäseniä mukaan lukien harjoittelukoulujen henkilöstöä.

Kaikki nimeltä mainitut kuuluvat Ahon luotsaamaan neuvottelijajoukkoon, kuten myös **Petri Toiviainen** Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut YKasta.

JÄSENKUNNAN NÄKEMYKSET TAUSTALLA

Lokakuun alussa ammattiliitot kertoivat yliopistoneuvottelukunnassa alustavista tavoitteistaan. Kaikilla oli palkkaukseen liittyviä kehittämiskohteita. Tanskanen nosti esiin myös muun muassa työhyvinvointia ja työaika-asioita. Kuosmanen kertoo, että niin ikään työaika-asiat ja myös esimerkiksi määräaikaaisuudet olivat Tieteentekijöiden liiton listalla.

”Esimerkiksi sellainen asia, miten määräaikaisen työntekijän kokonaistyöaika määräytyy, jos hän sairastuu”, Kuosmanen toteaa.

Nämä esimerkit alustavista tavoitteista ovat syntyneet kartoittamalla jäsenten ja luottamusmiesten näkemyksiä sekä pohtimalla työntöön ehtoja erilaisissa pienryhmissä. Tieteentekijöiden liitossa tavoitteita perusteluineen työsti pienryhmä, johon kuului konkareita ja uudempia aktiiveja sekä hallinnon jäseniä.

JOILLEKIN ENEMMÄN VAI KAIKILLE JOTAIN?

Seuraavaksi JUKOn Aho työsti alustavista tavoitteista muutaman sivun listan. Sen jälkeen liitoilla oli vajaa kuukausi aikaa priorisoida ja kommentoida niitä.

Marraskuussa järjestettävässä yliopistoneuvottelukunnan seminaarissa tavoitteita käsitellään yksityiskohtaisemmin.

”Minun tehtäväni on yhteensovittaa liittojen eri suuntaisia ja osittain eroavia tavoitteita. Haastan liittoja, haluavatko ne tällä kierroksella nostaa esiin jonkin ryhmän tavoitteita ja seuraavalla kierroksella puolestaan jonkin toisen ryhmän vai hakevatko ne tasaisesti etuja kaikille. Käsitely tapahtuu rakentavasti ja keskustelemalla”, Aho kertoo.

Aho lisää, että tavoitteet elävät neuvotteluihin asti monestakin syystä. JUKOn hallitukselta voi tulla kaikille JUKOon kuuluville yhteisiä tavoitteita yhteensovittavaksi. Jos niin sanottu vientimalli viedään lainsäädäntöön, se voi naulata palkankorotusten tason eri aloilla. Sitten on tietysti Sivista omine tavoitteineen: sen kanssa istutaan alas muutamaksi päiväksi joulukuussa.

JUKO on Sivistan kanssa tiiviisti tekemisissä ympäri vuoden yhteisen ymmärryksen lisäämiseksi. Hyviä esimerkkejä yhteistyöstä ovat määräaikaisuuksia ja palkkausta kehittävä pienryhmät. Jälkimmäinen on toteuttanut palkkausjärjestelmäkyselyn yliopistojen henkilöstöhallinnolle ja luottamusmiehille.

”Annan kiitosta Sivistalle siitä, että jatkuvan neuvottelun periaate toteutuu käytännös-

sä”, yliopistoneuvottelukunnan puheenjohtaja Tarja Niemelä toteaa.

RAKENTAVAA NEUVOTTELUA TAMMIKUUSSA

Tammikuussa 2025 alkaa muutaman kuukauden mittainen neuvottelurupeama, johon JUKOn vetämä neuvottelijajoukko sekä Ammattiliitto Pron, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:n ja Sivistan edustajat osallistuvat. Aho kertoo esimerkinomaisesti, että listalla voi olla kolme molempien osapuolten esiin nostamaa asiaa, kaksi palkansaaajapuolen asiaa ja yksi työnantajapuolen asia.

”Työnantajapuoli voi kysyä, että jos haluatte tämän verran palkankorotusta, oletteko valmiit joustamaan tässä toisessa asiassa”, Aho toteaa.

Hän muistuttaa, että neuvotteluissa lähdetään aina nollasta. Kaikki nykyiseen työehtosopimukseen kuuluva on siis neuvoteltava uudelleen.

Yliopistoneuvottelukunnan jäsenet suhtautuvatkin neuvotteluihin realistisesti – yleensä muutama asia menee läpi.

”Kuusi vuotta sitten kehitettiin palkkausjärjestelmää ja kaksi vuotta sitten toteutuivat perhevapaat. Viime vuonna neuvoteltiin ainoastaan palkankorotuksista”, OAJ:n erityisasiantuntija Hanna Tanskanen muistelee.

Tanskanen korostaa, että neuvotellessa rakentava ote ja osapuolten näkemysten ymmärtäminen on tärkeää. Kuosmanen puolestaan pitää loppua kohden tiivistyviä neuvotteluja elämänsä parhaana aikana, jossa neuvottelemisen ja taktiikan hiominen liittojen kesken vuorottelevat.

”Kaikkien tulee kokea saaneensa työehtosopimukseen itselle tärkeitä asioita, vaikka kukaan ei ehkä ole täysin tyytyväinen”, Kuosmanen päättää.

Jos Yliopistojen yleinen työehtosopimus ei jostakin syystä syntyisi määräajassa, aiemman työehtosopimuksen määräyksiä noudatetaan siihen asti, että uusi työehtosopimus tulee voimaan. ▲

Tammikuussa 2025 alkaa muutaman kuukauden mittainen neuvottelurupeama.

Inspiraatio

Lääketiede

TEKSTI SARI LAAPOTTI / KUVA ISTOCK

Biologinen ikä paljastaa kehon voinnin

Biologinen ikä kertoo enemmän terveydestä ja sairastumisriskistä kuin pelkkä kalenteri-ikä.

Biologinen ikä voi heittää kalenteri-ikästä jopa 20 vuotta, mutta yleensä ero mahtuu viiden vuoden sisään. Ylivoimaisesti eniten biologiseen ikäämme vaikuttaa perimä eli geenit. Geenit selittävät noin 50 prosenttia siitä, miksi kalenteri-ikästään samanikäiset voivat olla biologiselta iältään eri-ikäiset. Muutoin biologiseen ikään vaikuttavat samat asiat, jotka yleisestikin vaikuttavat terveyteemme, eli ympäristö ja elintavat.

”On kuitenkin epäselvää, missä suhteessa esimerkiksi liikunta, tupakointi, uni, stressi, ravitsemus ja eri sairaudet vaikuttavat, ja missä määrin eri tekijät ovat itsenäisiä. Esimerkiksi liikunnan roolia on pidetty tärkeänä,

mutta tutkimuksissa on havaittu, että geenit, jotka pistävät ihmisen liikkumaan tai ohjaavat muuten suotuisampaa terveyskäyttäytymistä ovat pitkälti samoja, jotka ovat yhteydessä matalampaan biologiseen ikään”, sanoo Vanhenemisen systeemibiologia -tutkimusryhmän johtaja **Juulia Jylhävä** Tampereen yliopistosta.

Kymmenisen vuotta sitten kuuma aihe biologisen iän tutkimisessa olivat telomeerit. Ne ovat kromosomien päissä sijaitsevia dna-jaksoja, joiden pituus määrittää solujen jäljellä olevan eliniän. Sittemmin huomattiin, että telomeerien pituus ei olekaan ratkaiseva tekijä ihmisen vanhenemisen mittarina ja kuolleisuuden ennustajana, vaan epigeneettiset kellot. Jylhävä oli mukana tekemässä tämän todistanutta tutkimusta.

Jylhävä ryhmä kehittää parhaillaan tekoälyyn pohjautuvaa elektronista haavoittuvuusindeksiä, joka huomioi useita lääketieteen, biologiaan, fyysiseen toimintakykyyn ja psykososiaaliseen ulottuvuuteen kytkeytyviä muuttujia. Työkalu auttaa terveydenhuoltoa tunnistamaan riskiryhmiä ja räätälöimään hoitoa entistä tarkemmin.

Ryhmä aloittelee myös tutkimusta siitä, miten ilmansaasteet ja ilmanlaatu vaikuttavat biologiseen ikään. Toisessa alkavassa tutkimuksessa he selvittävät, miten psykologinen ja fysiologinen stressi vaikuttavat biologiseen ikään.

”Selvitämme lisäksi, ovatko geeniperimän takia stressialttiimmat yksilöt samoja, joilla on geeniperimän mukaan myös korkeampi biologinen ikä. Eli onko stressi itsenäinen tekijä vai ei.”

Teksti on julkaistu kokonaan osoitteessa www.tuni.fi/fi/ajankohtaista/biologinen-ika-paljastaa-kalenteri-ikaa-paremmin-miten-kehosi-oikeasti-voi

Kirja

Entisaikojen kirjakulttuuria

Kirja keskittyi 1800-luvun alkuun, jolloin kirjojen määrä kasvoi räjähdysmäisesti liikenneyhteyksien ja muiden teknisten innovaatioiden ansiosta. Tosin Suomi kulki jälkijunassa.

Kun viipurilainen kauppias tilasi Leipzigin uuden opuksen, hän tiesi sen komeilevan kirjahyllyssään vasta kuukausien päästä. Maa-seudulle kirjoja oli vielä vaikeampi saada. Tästä tämän kirjan nimi: Kirjojen kaipuu.

Mutta kun lukija sai kirjan käsiinsä, hän ahmi sitä kuin nälkäkuoleman partaalla. Varoiteltiin että liiallinen uppoutuminen kirjojen maailmaan voi synnyttää jopa mielenterveysongelmia.

Tosin kirjoista saivat nauttia vain papisto, säätyläiset ja sivistysporvarit, ja kansa joutui

tyytymään lähinnä katekismukseen.

Nykyään Suomessa ilmestyy vuodessa enemmän kirjoja kuin koko 1800-luvulla konsanaan. Kirjojen kaipuu opettaa arvostamaan noita nykyään kertakäyttökamana pidettyjä sivistyksen aarreaittoja. Kirjojen kunnioituksesta menneinä aikoina kertoo sekin, että käsintehty opukset olivat fyysisestikin taideteoksia nahalla päällistettyine ja ornamentteilla ja kullalla kirjailtuine kansineen.

PEKKA WAHLSTEDT

Heli Rantala, Jukka Sarjala, Janne Tunturi, Ulla Ijäs, Heidi Hakkarainen. Kirjojen kaipuu – kirjakulttuuria 1800-luvun Suomessa. Gaudeamus 2024. 287 s.

**Osk. Huttunen Fellowship -
apurahat
lukuvuodelle 2025-2026 haettavana
1.12.2024 – 15.1.2025**

www.oskhuttunen.fi

Epäasiallinen käytös tulee selvittää

Epäasialliseksi koettu käytös voi usein olla hyvin hienovaraista ja vaikeasti havaittavaa. Häirintäilmoituksen tulee sisältää konkreettinen kuvaus epäasialliseksi koetusta käytöksestä.

 EEVA YLITALO

Mistä tietää, milloin häirintä täyttää lain määrittelemät häirinnän kriteerit?

Työpaikalla voi syntyä erimielisyyksiä ja väärinkäsityksiä, jotka eivät aina ole työturvallisuuslain määrittelemää häirintää. Pelkkä epämiellyttävä tunne, äänenpainot tai asenteet eivät välttämättä tarkoita sitä, että kyseessä on työturvallisuuslain tarkoittama epäasiallinen käytös tai häirintä.

Täyttääkseen työturvallisuuslaissa tarkoitettua määritelmän, käytöksen tulee objektiivisesti arvioiden olla epäasiallista. Tällainen voi olla esimerkiksi epäasiallinen kielenkäyttö, työyhteisöstä eristäminen tai rasistiset ilmaisut.

Yksittäinen epäasiallinen kommentti ei välttämättä ole häirintää, vaan toiminnalta edellytetään tiettyä jatkuvuutta. Häirintä ja epäasiallinen kohtelu vaarantaa jatkuessaan sen kohteeksi joutuneen työntekijän terveyden.

Mitä tulee tehdä, jos kokee työpaikalla epäasiallista käytöstä tai häirintää?

Ensimmäinen askel on ilmaista asia häiritsijälle ja pyytää tätä lopettamaan epäasiallinen käytös. Jos häirintä pyynnöstä huolimatta jatkuu, voi tehdä ilmoituksen epäasiallisesta käytöksestä. Ilmoituksen voi kuitenkin aina tehdä, vaikka ei olisikaan ensin ilmaissut asiaa häiritsijälle.

Mikäli häirintä tästä huolimatta jatkuu, tulee siitä viimeistään tällöin ilmoittaa omalle esihenkilölle. Häirintäilmoituksen tulee sisältää konkreettinen kuvaus epäasiallisesti koetusta käytöksestä.

Epäasiallisesta käytöksestä tulee ilmoittaa ensisijaisesti omalle esihenkilölle, joka vie asiaa eteenpäin oman työpaikan toimintaohjeen mukaisesti. Mikäli häiritsijä on oma esihenkilö, tulee ilmoitus tehdä esihenkilön omalle esihenkilölle. Lisätietoa häirintäilmoituksen tekemisestä saa luottamusmieheltä tai työpaikan työsuojeluvaltuutetulta. Omaan liittoon voi myös aina olla yhteydessä. Häirintäilmoitus on hyvä tehdä silloin, kun tilanne on ajankohtainen. Tällöin tilanne on helpompi selvittää.

Myös häirinnästä epäilty voi aina ottaa yhteyttä luottamusmieheen tuen saamiseksi. Häirinnästä epäillyllä tulee olla tasapuolinen mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä tapahtumista.

Miten tulee toimia, jos joudun selvittämään epäasiallista käytöstä?

Työnantajan tulee reagoida kanteluun epäasiallisesta käytöksestä kahden viikon sisällä, selvittää perusteellisesti tapahtumien kulku ja häirinnän perusteet. Selvittelyssä on kuultava kumpaakin osapuolta, ensin erikseen ja myöhemmin tarvittaessa myös yhdessä. On tärkeää, että myös häirinnästä syytetty tulee tasapuolisesti kuulluksi. Kuulemistilaisuuksiin voi pyytää tueksi esimerkiksi luottamusmiestä,

Työnantajan tulee reagoida kanteluun epäasiallisesta käytöksestä kahden viikon sisällä.

Selvitysprosessin tulee olla luottamuksellinen ja puolueeton.

Työnantaja määrittelee kuulemisen perusteella, onko kyseessä häirintä. Mikäli todetaan, että kyseessä on häirintä tai epäasiallinen käytös, työnantajan on perusteltava päätöksensä ja annettava selkeä ohjeistus häirinnän lopettamiseksi. Työnantajan velvollisuus on myös seurata tilannetta, jotta häirintä todella loppuu.

Työnantaja voi antaa epäasiallisesti käytäytyneelle työntekijälle varoituksen. Tietyissä tilanteissa häirintä voi johtaa vakavimmillaan jopa työ sopimuksen irtisanomiseen.

Epäasiallisen käytöksen tai sen kokemusten taustalla saattaa olla erilaisia kuormitustekijöitä, jotka liittyvät esimerkiksi huonoon tiedonkuluun työyhteisössä, puutteelliseen esihenkilötyöskentelyyn tai epäselviin työtehtäviin. Mikäli tällaisia seikkoja nousee esiin häirinnän selvittämisprosessissa, tulee työnantajan antaa ohjeistusta tilanteen korjaamiseksi. ▲

Kysymykseen vastasi Tieteentekijöiden juristi **Veera Keski-Säntti**.

Yhteystiedot

PROFESSORILIITTO
– PROFESSORSFÖRBUNDET
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja
Jukka Heikkilä
jups@professori.fi
puh. 045 657 5757

Toiminnanjohtaja
Tarja Niemelä
puh. 050 340 2725

Järjestöpäällikkö
Raija Pyykkö
puh. 09 4250 7011

Työsuhdepäällikkö
Leevi Mentula
puh. 040 521 8319

Taloustasaava
Anne Lehto
puh. 09 4250 7013

Järjestösihteeri
Mia Rikala
puh. 09 4250 7012

Viestintäpäällikkö
Leena Kurkinen
puh. 050 531 5465

Liiton toimisto:
puh. 09 4250 700

Sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@professoriliitto.fi
www.professoriliitto.fi

TIETEENTEKIJÄT
– FORSKARFÖRBUNDET
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja
Tero Karjalainen

Va. toiminnanjohtaja
Nina Hahtela
puh. 0207 589 616

Johdon assistentti
Elisa Rantoharju
puh. 0207 589 624

Taluspäällikkö
Janna Taipale
puh. 0207 589 613

Erityisasiantuntija
Miia Ijäs-Idrobo
puh. 0207 589 622

Juristi
Veera Keski-Säntti
puh. 0207 589 618

Viestintäpäällikkö
Siiri Hiidenvuori
puh. 0207 589 617

Viestintäsuunnittelija
Meri Vainiomäki
puh. 0207 589 625

Jäsenpalveluasiantuntija
Marsa Nyqvist-Hämäläinen
puh. 0207 589 614

Jäsenpalvelu
easionti.tieteentekijat.fi
Jäsenpalvelu ma–to klo 9–12
puh. 0207 589 619

Sähköpostiosoitteet:
etunimi.sukunimi@tieteentekijat.fi
www.tieteentekijat.fi

**YLIOPISTOJEN OPETUSALAN
LIITTO YLL**
– FÖRBUNDET FÖR
UNDERVISNINGSEKTORN VID
UNIVERSITETEN YLL
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

Puheenjohtaja
Santeri Palviainen
puh. 040 537 6211
santeri.palviainen@oulu.fi

Järjestötoiminnan assistentti
Rosa Hawela
puh. 020 748 9552
rosa.hawela@oaj.fi

Erityisasiantuntija
Hanna Tanskanen
puh. 020 748 9621
hanna.tanskanen@oaj.fi

OAJ:n jäsenpalvelut
<https://yhteydenotto.oaj.fi/>

ACATIIMI

Päätoimittaja
Eeva Ylitalo
eeva.ylitalo@otava.fi
Ilmoita osoitteenmuutoksista omaan
liittoon.

Toimitus
Otavamedia Oy
Uudenmaankatu 10,
00015 Otavamedia.
yrityksille.otavamedia.fi